

Ponedjeljak, 31. oktobar 2005.

Svedok Miloš Đošan

Svedok Vlatko Vuković

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.05 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Đošan, vi ste i dalje pod svečanom zakletvom koju ste dali. Gospodin Najs (Nice) ima pitanja za vas.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, dobijanje dokumenata ovako kasno i činjenica da nismo imali mogućnost da ih u celosti prevedemo, znači da ćemo prvo morati da nagađamo koji će pasusi da budu najinteresantniji i naglašavajući to uspehi smo da neke od njih prevedemo, ali bojim se da će da bude neibežno da ćemo morati da tražimo od svedoka da čita originale i upise koje ćemo da stavimo na grafoskop. To neće dugo da traje i ja ću da pokušam iz mnogo razloga da ovo ispitivanje ovog svedoka ne traje dugo. Da li Pretresno veće ima kopije ratnog dnevnika gospodina Đošana koji je sada kompletiran?

SUDIJA KVON: Samo na BHS-u.

TUŽILAC NAJS: Da, na BHS-u, to je u redu. Strane koje smo odabrali za prevod, mislim da mogu da se podele, to je oko 25 strana, mislim da je uz njih priložen originalni tekst, ali malo je čudna paginacija, ali ne brinite se za to. Ono šta sada imate pred sobom je jedan komplet papira gde su strane obeležene od 1 do 25, ali vidite da se prvi odlomak tiče stranice 12, odnosno ide do stranice 12, a drugi odlomak počinje na stranici 13, to je naredni komplet od 12 stranica, a engleski prevod sledi hronološki, a ne u ovim odlomcima izvadaka iz dnevnika. Dakle to je ono šta nam je na raspolaganju.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo jedna korekcija. Gospodin Najs je rekao da je ovo Đošanov ratni dnevnik. Ovo nije Đošanov ratni dnevnik, nego ratni dnevnik komande 52. brigade PVO. Ne znam da li ste me čuli?

SUDIJA ROBINSON: Da, čuo sam vas. To je tehnički ispravno.

UNAKRSNO ISPITIVANJE : TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moraću možda da se pozivam na Delićev ratni dnevnik, ne znam da li Pretresno veće ima to na raspolaganju. Ako Pretresno veće nema na raspolaganju Delićev ratni dnevnik, onda ćemo to da stavimo na grafoskop. Samo da pokušam da aktiviram još jedan deo na svom sistemu ... Gospodine Đošan, proces beleženja događaja u ratnom dnevniku i hijerarhija komande je takav da u suštini ono šta se pojavljuje u vašem ratnom dnevniku treba da odgovara onome šta se pojavljuje u Delićevom ratnom dnevniku. Da li to prihvatate?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nisam razumeo vaše pitanje, ali bih hteo reći nešto pre toga. Pre bilo kog odgovora hteo bih moju kartu ovde koji sam ja donio, kada sam zadnji put bio. Mislim svaki razgovor bez karte na ovom panou bio bi napamet i nepotpun.

SUDIJA ROBINSON: Da vidimo da li će da nam treba, u međuvremenu ćemo da nabavimo i poslužitelj će da vam stavi kartu.

TUŽILAC NAJS: Želim da počnemo sa jednom vrlo jednostavnom temom kojom se možda niste mnogo bavili, od vas nije traženo da se njome mnogo bavite. Časni Sude da li mogu da dobijem garancije da drugi svedok čije je svedočenje prekinuto nema pristup ovom materijalu u ovom trenutku, dakle da ne može da prati prenos ovoga, jer to je vrlo važno da on nema prístup ovome.

SUDIJA ROBINSON: Ja ću da zamolim sekretara da se pobrine za to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala vam. Postoji mesto koje se zove Nogavac (Nagafc). Da li se išta desilo u Nogavcu 1. ili 2. aprila 1999. godine, za šta vi znate?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Konkretno sad se ne mogu sjetiti toga da je baš bilo u tom trenutku. Ja bih molio još, ima jedna karta koja je detaljniji

deo ove karte, ona manja karta koja se odnosi na Đakovicu (Gjakove) konkretno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne sećate se da se bilo šta desilo u Nogavcu, a Pretresno veće to mesto može da nađe malo istočno od Celine (Celine) i severno od Velike Kruše (Krushe e Madhe), na stranici 10 našeg standardnog dokaznog predmeta, atlasa. Gospodine Đošan, recite nam sledeće: vi ste komandovali protivvazдушnim operacijama. Da li su avioni Vojske Jugoslavije uopšte leteli za vreme bombardovanja Kosova?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Bombardovanje Kosova je otpočelo sa bombardovanjem Jugoslavije i kada je počelo bombardovanje na Jugoslaviju, tada su u prvo vreme leteli avioni Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Do kada?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Pa dok nije došlo do potpune prevlasti u vazдушnom prostoru, ali su i kasnije leteli, leteli su helikopteri po potrebi za spašavanje ranjenika, bilo je povremenih poletanja i sanitetskih helikoptera, koliko je meni poznato.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Do koje faze kažete da su leteli ili je to bilo tokom cele kampanje bombardovanja?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Sanitetski helikopteri su ponekad leteli i u toku kompletne operacije, agresije na našu zemlju, a lovačka avijacija je već u prvim danima prestala da leti, odnosno kad više nismo imali resurse za to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Moguće je da ćemo da čujemo drugačije iskaze od drugih svedoka Odbrane, a možda smo neke već čuli u smislu da vojnici Vojske Jugoslavije nisu uopšte leteli, da nije uopšte bilo takvih operacija. Ja bih molio da pogledate, molim vas, pasus u knjizi "Kako viđeno, tako rečeno" (As Seen, As, Told) koju ćemo da vam pokažemo na BHS-u, samo se izvinjavam, nisam upozorio gospođu Diklić (Diklich) da ćemo time da se bavimo, unapred, to je kraj pasusa koji se odnosi na Nogavac. Molim da se to pokaže svedoku i da se takođe stavi na grafoskop. Ovo je pasus iz knjige "Kako viđeno, tako rečeno", vi imate verziju na BHS-u pred sobom, vidite na grafoskopu, odnosi se na Nogavac. Na levoj strani ekrana vidimo sledeće, odnosno na desno, "Mnogo ljudi je ostalo u Nogavcu u spaljenim kućama sve do 1. i 2. aprila kada su srpski avioni bombardovali Nogavac.

Prvo se mislilo da su bačene bombe, da ih je bacio NATO. Jedan od osoba s kojim smo razgovarali je izjavio da je čuo na vestima da su to bili srpski avioni. Više od 100 civila je poginulo, mnogo drugih je ranjeno, a kuće u kojima su se sklonili su pogođene u ovom napadu. Neke od kuća su imale čak 60 do 100 ljudi koji su se u njih sklonili. Sledećeg dana Vojska Jugoslavije i policija su ušli u selo i prisilili seljane da sahrane mrtve u masovnu grobnicu koja je onda zatrpana upotrebom buldožera. Seljani su onda opljačkani i prisiljeni da napuste selo...

prevodioci: Prevodioci napominju da nemaju original teksta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle ovo je rezime događaja koji je izražen u knjizi "Kako viđeno, tako rečeno" i to se pojavljuje i u optužnici. Sugeriše se da su korišćeni avioni Vojske Jugoslavije da bi bili pobijeni mnogi kosovski Albanci. Da li je to tačno, da li se to desilo?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Pa ja sam dao svoj iskaz u vezi sa tom knjigom i svoje mišljenje u vezi sa tim šta piše u toj knjizi "Kako viđeno, tako rečeno". Prvo ne znam ko je video i drugo, ne znam ko je taj što je to rekao. I ne bih ovde da mi se citiraju odlomci iz knjige kojoj ne znam poreklo.

SUDIJA ROBINSON: Pukovniče, molim vas samo odgovorite na pitanje. Da li su se događaji koje je opisao tužilac desili, dakle da li su avioni Vojske Jugoslavije bombardovali Nogavac? Gospodine Najs koji je to paragraf. Ne, mislim da smo to upravo pronašli. To je paragraf u optužnici 63(A)(i).

SVEDOK ĐOŠAN: Naravno da se nisu desili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle ako je bilo bombardovanja, vaš iskaz bi bio, mada toga vi ranije niste mogli da se setite, da je Nogavac 1. i 2. aprila bombardovao NATO.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ako je bilo bombardovanje, znači bilo je od strane NATO.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi niste mogli jutros da se setite tog događaja, ali recite mi ako je bilo takve vrste bombardovanja, ako je poginulo oko stotinu ljudi, da li je to nešto šta bi moglo da se očekuje da bude zabeleženo u ratnim dnevniku, bilo u vašem ratnom dnevniku ili u Delićeovom ratnom dnevniku?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: U mom ratnom dnevniku nije moralo biti zabeleženo, obzirom da u mom ratnom dnevniku se nalaze događaji koji su isključivo vezani za Đakovicu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, nisam siguran da li smo identifikovali ispravan paragraf, jer ja ne vidim gde se ovde iznose optužbe da su avioni Vojske Jugoslavije bombardovali Nogavac, ja to ne mogu da nađem u paragrafu 63(A)(i), možda je to na nekom drugom mestu?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa možda je na nekom drugom mestu, a, osim toga, ja sam sada delovao na osnovu pitanja koja je optuženi postavljao svedoku kada je prekinut i kada se bavio detaljima u vezi sa Nogavcem. Nisam još proverio to u optužnici, ali ako sam se pogrešno pozivao na optužnicu, ja se i dalje pozivam na knjigu "Kako viđeno tako rečeno", samo sam pokušao da proverim saznanja svedoka u vezi s tim. Gospodine Đošan, molim vas da sada pogledate vaš dnevnikza 1. april 1999. godine ...

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Gospodin Milošević meni nijednom nije spomenuo Nogavac. Potražite u tim vašim papirima, prema tome nijedna reč gospodin Miloševića meni upućena, nije se na Nogavac odnosila. Prema tome, ja pamćenje imam dobro i ne bih voleo da ga tako proveravate.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte sada, molim vas, vaš ratni dnevnik odnosno ratni dnevnik vaše jedinice od 1. aprila i molim da poslužitelj stavi na grafoskop, gospođa Diklić ima kopiju, a Pretresno veće će moći da nađe, to je strana 5 kako je originalno obeležena, molim da se original stavi na grafoskop kako bi svedok mogao da prati. Ako pogledate ovaj pasus u vašem dnevniku, naći ćete dve stvari. Mi imamo prevod ovog pasusa na engleski, videćete da se nigde ne pominje da je bombardovan Nogavac, uopšte se ne pominje. Ako pogledamo i 1. i 2, april, dakle da pokrijemo oba dana ... Molim sledeću stranicu na grafoskop ...

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da odgovorim na ovo pitanje?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ovde se potpuno pogrešno shvata uloga 52. artiljerijsko-raketne brigade protivvazdušne odbrane. Ja sam u mome ratnom dnevniku, upisani su događaji koji se odnose na Đakovicu, isključivo na Đakovicu. Prema tome, ovo je područje van Đakovice i zbog toga nije

upisano. Moje jedinice su bile razmeštene, znači imao sam u Gnjilanu (Gjilan) jedinicu ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zastanite za trenutak. Mi smo shvatili to šta hoćete da kažete, ali, molim vas, sada sledite pitanje koje ja postavljam. Pogledajte dno stranice koja se trenutno nalazi na grafoskopu, a Pretresno veće može da nađe prevod toga na strani 12 od 26 i kaže se sledeće: “Nije bilo NATO napada, NATO nije dejstvovala na snage SRJ niti je bilo pucnjave na naše snage iz aviona NATO”. Ako pogledamo sada Delićev dnevnik, kaže se da nije bilo nikakvih napada sa bilo kakvim većim posledicama tog dana. Ono šta treba da uradite pozivajući se na dnevnik je sledeće: kako je moguće, ako je NATO bombardovao Nogavac i tamo je poginulo stotinu ljudi, kako to da to ni na koji način nije zabeleženo ni u vašem ni u Delićevom dnevniku?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Sad ću vam reći to: NATO je bombardovao i Aleksinac, pa ga nema ni u mom dnevniku, ni u Delićevom. U ratni dnevnik se unose događaji koji imaju ključni uticaj na jedinicu. Na jedinicu. Da je tu poginuo i jedan Delićev vojnik, to bi bilo upisano tu. Ni kod mene nisu upisana sva dejstva NATO po Đakovici gde nije bilo ni mrtvih vojnika, ni pogođenih objekata ni uništenih sredstava. Zbog toga u Delićevom dnevniku nema toga upisanog.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako pogledate kraj tog meseca, dakle ako pogledate 30. april, vidimo da je u originalnom tekstu na BHS-u stranica 36, piše 38. dan rata, dakle original, gornji desni ugao, piše stranica 36, takođe piše 38. dan rata, nisam siguran da imamo prevod toga ...

SUDIJA KVON: Osmo od 12 stranica.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala sudiji Kvonu (Kwon). Ono šta vidimo, tu je da ste dobili instrukcije, odnosno da je u vašem ratnom dnevniku zabeleženo, “OCPRK je naredeno da ne dejstvuje po ciljevima,” to je u 6.00, “jer naša avijacija izvodi zadatke.” Dakle činjenica je bila da je vaša avijacija povremeno izvodila svoje zadatke tokom celog sukoba zar ne? I naravno, vaša avijacija je pored toga što su pebacivani ranjenici i što su helikopteri prebacivali ranjenike i donosili humanitarnu pomoć, vaša avijacija je mogla da deluje samo u akcijama bombardovanja svog naroda.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Prvo, vidi se da ne znate šta je avijacija. Dejstvo avijacije zavisi od vrste avijacije. Lovačka avijacija dejstvuje dejstvujući po drugom avionu, ali helokopter vrši dejstva tako što prevozi. Transportni avion vrši dejstva tako što transportuje. Prema tome kad kažem avijacija, sve što leti je avijacija. Kad sam rekao da naša avijacija dejstvuje, to znači da tada može biti da leti naš helikopter i to je pravi, pravi odgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naša avijacija izvodi zadatke, to piše. Ne kaže "naši helikopteri lete". Zvuči kao da su spremni za borbene zadatke.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Helikopteri spadaju u avijaciju i avioni i helikopteri spadaju u avijaciju. Ja vam kažem, obaveštavanje je centralizovano.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Prema tome, kad se sa jednog mesta kaže, moglo se desiti da avijacija ili helikopter lete negde na severu, sve se naše jedinice obaveštavaju u isto vreme. To uopšte ne mora značiti da je helikopter tada leteo na Kosovu i Metohiji, uopšte ne mora to da znači.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Molim da sada pogledamo 16. april, moguće da nemamo prevod toga ... Nemamo prevod toga. Molim da se stranica 22 originala, na kojoj piše 24. dan rata, molim da se to stavi na grafoskop, u 19.55, zapis broj 8. Vidimo da se ovde govori o tome da rezervisti čine dela silovanja i da se pritvaraju i da sledi istraga. Da li je to tačno?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da, samo to nisu bili rezervisti, to su bili obični vojnici. To su bili moji vojnici, bili su obični, znači nisu bili rezervisti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovde u vašem dnevniku odnosno dnevniku vaše jedinice vidimo da tu piše grupa rezervista u drugom redu. Zašto u dnevniku piše da su to rezervisti, ako su to zapravo bili obični vojnici koji su optuženi za silovanje?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Možda je to prva informacija. Tek kad smo ustanovili o kome se radi, ja sam otišao tamo i ustanovio sam da to nisu, da su to vojnici. A nama je to javljeno iz MUP-a, prema tome MUP to ne mora ... I vojnici i rezervisti su bili približno jednako obučeni, moglo je doći do zabune. U konkretnom slučaju, radilo se o vojnicima. I mislim da vi o tome imate dokumentaciju. Postoje krivične prijave koje su podnete.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A sada, hajde da pogledamo 21. april, to je strana 27. Pri dnu stranice pod tačkom 7, molim da pomerite stranicu, još uvek nemamo prevod za to, vidimo odmah pri dnu stranice da stoji ... Želim da vidim dno stranice, molim. Još uvek ne možemo da vidimo dno stranice. Možete li da pomerite stranicu tako da vidimo dno stranice? Ne, obratno, obratno, molim vas. Želim da vidim broj 7, da tako ...

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "21 pripadnik MUP-a je ubijen ili ozbiljno povređen u selu Meja (Meja). Jedinicama je naređeno da preduzmu borbene mere i dati su im zadaci", ovo ne mogu da pročitam, "informacija da je tamo bilo između 300 i 400 pripadnika šiptarsko-terorističkih snaga ..."

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je verovatano dovoljno za ono šta nam sada treba. Vratću se na taj unos, ali vas molim da zadržite pogled na vrh te strane. To je broj 2. Morate malo da pomerite dokument. Brojevi 2 i 3. Molim vas da pročitate broj 2. Unos u 2.30.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Akcija neprijateljske avijacije protiv izbegličkog naselja 'Maja' ...

prevodioci: Molimo da svedok govori u mikrofon i da počne sa čitanjem ispočetka.

SUDIJA ROBINSON: Samo malo, pukovniče. Prevodioci su vas zamolili da čitate u mikrofon. Počnite ispočetka.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Akcija neprijateljske avijacije protiv izbegličkog naselja 'Maja' u rejonu sela Bistražin (Bistrashin). U napadu je bačeno 32 projektila velike razorne moći čime je prouzrokovana totalna materijalna šteta." Evo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pročitali ste da je Meja u blizini sela Bistražin. Meja je pod znacima navoda.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Maja, Maja, a ne Meja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Maja?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Maja" je ime izbegličkog naselja u kome su živeli Srbi, izbeglice iz Hrvatske, a koji su proterani tokom operacija "Oluje" i "Bljeska". Dakle to je srpsko izbegličko naselje, Srba koji su proterani tokom ove dve hrvatske ofanzive.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači ovde nalazimo dve stvari: prvo, vidimo da u 2.30 kad su pale bombe NATO, da ste to ovog puta zabeležili za razliku od onog trenutka kad su pale na Nogavac i zatim pri dnu stranice vidimo da stoji nešto o tome da je veliki broj pripadnika MUP-a ubijen kod Meje. To su, znači, dve različite reči, Meja i Maja. Dakle u vezi s tim dve stvari. Prvo, ovde ste zabeležili bombardovanje NATO pakta, zar ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I drugo, pre nego što je počela operacija protiv Meje, tačka 7 na ovoj strani, vidimo da je zabeleženo da je ubijen veliki broj pripadnika MUP-a, da li je to tačno, u području Meje.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Odgovor na vaše prvo pitanje zašto je zabeleženo u dnevniku dejstvo, zato što naselje Maja, izbegličko naselje, spada u deo Đakovice. To je, znači, deo Đakovice. Druga stvar, imali smo mi svoju jedinicu u rejonu Bistražina koja je čuvala bistražinski most, tako isto mogla je dejstvovati po jedinici, a drugi deo se odnosi na Meju, Meja i Maja su potpuno različite i lokacije i pojmovi, samo što imaju tri zajednička slova u nazivu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja to prihvatam, u redu. Vidite, nekoliko dana nakon ove vaše beleške iz ratnog dnevnika, pod operacijom za koju ste vi rekli da se zove operacija "Reka", u okviru te operacije veliki broj ljudi izgubio je život kod Meje. Da li je to još jedan primer toga da do ubistava dolazi u okviru odmazde?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Gospodine Najs, postavljate mi pitanja koja stvarno nisu korektna. Ja bih vas sada mogao da pitam da li ubistvo onog Brazilca dođe mu kao odmazda ili nešto drugo u Londonu (London). Mogao bih komotno da vas to pitam.

SUDIJA ROBINSON: Pukovniče, molim vas da odgovorite na pitanje, ako možete.

SVEDOK ĐOŠAN: Ja sam general, ali svezjedno, možete me zvati pukovnik.

SUDIJA ROBINSON: Hvala na ispravci, generale.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na sledećoj stranici, gospodine Đošan ...

SUDIJA ROBINSON: Jesmo li dobili odgovor na pitanje?

TUŽILAC NAJS: Ja sam svedoku dao priliku da odgovori na pitanje, on je odgovorio kako je odgovorio. Na njemu je kako odgovara na pitanje.

SVEDOK ĐOŠAN: Ponovite, pa ću ja odgovoriti na njega.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nije, nije vršeno ubijanje u cilju odmazde. Znači vođena je borba protiv terorista i teroristi su ginuli u borbama, isto kao što su ginuli i moji vojnici, samo što su moji ginuli češće u zasedma i nailazeći na mine i tako dalje, bivali oteti, ali zbog odmazde niko nije ubijen.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste ovde ispričali nešto o bombardovanju NATO. I slika koju ste vi ocrtao o tome je da je to bombardovanje trajalo gotovo neprekidno. Pogledajte, molim vas, sada sledeću stranicu, da, to je prava strana, pročitajte sada, molim vas, prvu belešku za 22. april.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "U poslednja 24 časa intenzivan prelet neprijateljske avijacije u zoni odbrane brigade bio je kao i prethodnih dana. Dejstvo nije izvodila po jedinicama brigade, niti smo mi dejstvovali po njoj, jer se kretala prema zoni, van zone uspešnog dejstva sredstava".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još dve stranice, molim. Znači nakon dve stranice, to će da bude strana 32, to jest 32. dan rata. Možete li da pročitate prvu belešku na ovoj stranici, gospodine Đošan?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Dejstvo neprijateljske avijacije u zoni brigade nije bilo, a preleti su vršeni kao i prethodnog dana. Naše jedinice nisu ostvarivale dejstva, jer su se ciljevi nalazili van zone dejstva".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeću stranu molim. 33. dan rata, pročitajte molim vas prvu belešku, a ovde mislim da imamo i prevod na engleski.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Intenzitet preleta neprijateljske avijacije kao i prethodnog dana, nisu dejstvovali po borbenom rasporedu jedinica brigade. Po istima nismo dejstvovali, jer se ista preletala van zone dejstva oruđa".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I poslednjaj beleška u vezi sa ovom temom je na sledećoj stranici, to je 34. dan rata, to je beleška za 19.00 ...

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da počnem sa prvom beleškom?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako je to relevantno za ovu temu.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Biće da jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, u pravu ste, "sa četiri projektila dejstvovalo je po kasarni 'Devet Jugovića'."

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "U ranim jutarnjim časovima intenzivno je dejstvovala po objektima u zoni brigade, sa četiri projektila dejstvovala je po kasarni 'Devet Jugovića'." Ta kasarna se nalazi na početku Katoličke ulice, odnosno može se reći u centru Đakovice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A ako pogledamo šta piše za 19.00, opet piše ...

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Padala je kiša, intenzitet letova neprijateljske avijacije nešto slabiji u odnosu na dan". Naravno, kad se popodne naoblači i kad pada kiša, avijacija će da leti manje. Mada su oni dejstvovali sa velikih visina, mogli su komotno da dejstvuju i po tome i kad pada kiša i kad ne pada, obzirom na taktiku koju su primenjivali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovih poslednjih nekoliko beležaka koje sam od vas tražio da pročitate pokazuju da se nikako nije radilo o svakodnevним neprestanim napadima na vaše područje, zar ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nije tako. Jeste vršeno samo ja sam vam rekao, ovaj dnevnik je vođen u Đakovici. U Đakovici je bila komanda brigade i jedan divizion u Becu (Bec) koji je malo dalje od Đakovice. Prema tome, ako je avijacija dejstvovala po Prizrenu (Prizren), tada nije dejstvovala po objektima brigade. Dejstva avijacije su bila svakodnevna. Svakodnevna. Kad kažem "svakodnevna" mislim i danju i noću. Samo naravno nije svaki put i svaki dan po nekom od naših objekata.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, vidimo šta piše u vašoj knjizi. Ako gledamo stranicu koja je sada na grafoskopu, Pretresno veće će sigurno da se seti da se prvi put spominje operacija "Reka". Ne moramo sada da ulazimo u detalje, ali da vas podsetim, molim sudskog poslužitelja da pokaže sledeću stranicu, to sada imamo i u engleskom prevodu, vidimo da se ovde još

jednom spominje "Reka" u 6.00 i tu stoji ... U stvari, možda bi bilo najbolje da vi pročitate ovo šta stoji iza 6.00 kako bismo tačno videli koje su reči korišćene u dnevniku.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da, to sam čitao i pre dva dana ili pre tri, četiri dana.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pročitajte tu jednu rečenicu.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Otpočela akcija čišćenja šiptarsko-terorističkih snaga 'Reka' u kojoj učestvuju mešovita artiljerijska baterija PVO, dalje jedan streljački vod sa komandirovom čete i podoficijom ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači ovde stoji "čišćenje"?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Čišćenje je ovde prevedeno na engleski kao "mopping up" (čišćenje), ali da li to takođe može da znači i "čišćenje" u smislu etničkog čišćenja?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Čišćenje" znači odvajati nešto dobro od nečega lošeg. To znači "čišćenje", kao reč "čišćenje". Prema tome, ako je bilo čišćenje, to je bilo odvajanje terorista od ostalog dela populacije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Optuženi nam je rekao da je izraz "etničko čišćenje" prvi put primenjen u vezi sa patnjama Srba. Da li se reč "čišćenje" koristi u izrazu "etničko čišćenje", recite nam?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Etničko čišćenje" i "čišćenje" su dva različita pojma. Etničko čišćenje je izvršeno sada na Kosovu i Metohiji, stvarno dole jeste etnički čisto. Ono jeste izvršeno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, ali u pravu sam, zar ne, ako kažem da izraz etničko čišćenje ...

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne, niste ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dozvolite mi, molim vas, da prvo postavim pitanje, gospodine Đošan. Izraz "etničko čišćenje" na vašem jeziku sastoji se od dve reči, jedna od te dve reči je "čišćenje", zar ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Etničko čišćenje ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, odgovorili ste.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nisam odgovorio na pitanje, molim vas nemojte to raditi.

SUDIJA ROBINSON: Ja nisam čuo odgovor. Molim vas da odgovorite, ja nisam čuo vaš odgovor.

SVEDOK ĐOŠAN: Nisam ja ni odgovorio, zato niste ni čuli. Etničko čišćenje je pojam koji je nametnut i uveden da su Srbi radili. Etničko čišćenje je izvršeno sada na Kosovu i Metohiji, jer više tamo Srba nema. A ja ...

SUDIJA ROBINSON: Ja ću da vam ponovim koje je pitanje ovde postavljeno. Pitanje koje je postavljeno je da li na vašem jeziku izraz "etničko čišćenje" ima dve reči i jedna od te dve reči je "čišćenje"?

SVEDOK ĐOŠAN: Na mom jeziku to, ta reč ima dve reči. I jedna od njih je čišćenje, mislim to je tako logična stvar. Etničko čišćenje se sastoji od dve reči, a zadnja reč u tome je čišćenje. Evo, odgovorio sam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Idemo sada na 28. april. Evo, Pretresno veće ovde opet može da nađe da se spominje plan "Reka" u petom redu, to je 36. dan rata, ne moramo sada kroz to ponovo da idemo. Recite nam, gospodine Đošan, jeste li razmišljali o vašem svedočenju i da li ste se možda setili gde možemo da nađemo kopiju plana operacije "Reka"?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Prvo, plan operacije "Reka", ja, prvo to nije bila operacija, to je bila akcija, antiteroristička akcija. Treba birati pojmove: operacija je mnogo širi pojam, obuhvata veće snage, veći prostor, uglavnom i traje duže. Međutim ja u toj akciji, antiterorističkoj, moja jedinica je učestvovala, ja sam vam objašnjavao o tome. Kompletan plan ja nemam. Svaka jedinica dobije izvod za svoj, za svoju jedinicu. Ja sam dobio zadatak da blokiram liniju na Čabratu (Cabrat). To sam pokazivao vama pre nekoliko dana.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I vi ste rekli da je to bio zadatak da se spreči grupisnje šiptarskih terorističkih snaga koje su se okupile u dolini Saragoj. Da, prihvatam to. I vi ste znali da je plan, vi ste iskoristili reč "plan" da se taj plan zove plan "Reka". I, dakle, ja vas sada ponovo pitam da li znate gde možemo da pronađemo kopiju tog plana?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: To ja ne znam, ja znam šta sam ja dobio, naređenje za svoju jedinicu. Svaka jedinica dobija svoj zadatak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, ako pogledamo Delićev dnevnik za isti period, nemamo sada vremena da idemo još i u to, ali ako pogledamo Delićev dnevnik za to isto vremensko razdoblje, tamo nećemo ni na jednom mestu da pronađemo reč "reka". Dakle, gledajte, ovde imamo veoma važan plan, na kraju izvršenja tog plana veliki broj ljudi izgubio je živote. Možete li da nam objasnite kako to da jedan ovako važan plan u vašem dnevniku ima svoje kodno ime, a u dnevniku ni u bilo kojoj drugoj dokumentaciji vašeg nadređenog oficira taj se plan ni na koji način ne pojavljuje?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ko je meni nadređeni oficir? Na koga mislite? Nije mi jasno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Delić.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Delić nije meni bio komandant. On nije bio meni pretpostavljeni starešina. Mi smo bili kolege, samo što je on bio komandant jedne brigade, ja komandant druge brigade.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, ali možete li da objasnite kako to da ljudi koji su učestvovali u istoj operaciji nisu koristili istu reč, isto kodno ime za naziv te operacije?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Prvo to nije bila operacija, to je bila akcija, antiteroristička akcija. Na Kosovu i Metohiji su vođene ukupno tri operacije za sve vreme agresije: jedna je bila antiteroristička operacija 1998. godine; druga je bila agresorska operacija vazduhoplovnih snaga i treća bila odbrambena operacija snaga Vojske Jugoslavije. Svega tri operacije su vođene.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako je Lazarević vaš nadređani oficir, da li onda možete da nam kažete gde možemo da pronađemo da se pominje operacija "Reka" u njegovim beleškama. Ja ovde koristim reč "plan" jer ste vi pre nekoliko dana rekli da se taj plan tako zvao.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Jesam li rekao da se zove plan operacija "Reka" ili sam rekao "plan"?

SUDIJA BONOMI: Nastavite sa svedočenjem, prestanimo sa svađom da li je to operacija, plan ili akcija. Vi vrlo dobro znate na šta se odnosi pitanje.

SVEDOK ĐOŠAN: Mislim da je velika razlika između akcije i operacije i bilo bi veoma pogrešno tvrditi da je Vojska Jugoslavije preduzimala operaciju na tako malom prostoru protiv relativno malih snaga. Operacija je pojam koji izvode jedinice snage korpusa i više. A u toj akciji, antiterorističkoj, učestvovao je mali, relativno mali broj vojnika i policajaca. I to ne može biti operacija. Operaciju opredeljuju snage, prostor i vreme za koje se vode. I ako mi sada baratamo terminom da se svuda vodila operacija, to će ispasti da se vodio Drugi svetski rat. A drugi deo pitanja vašeg za plan generala Lazarevića, molim vas, otkud bih ja znao od mog pretpostavljenog starešine njegovu dokumentaciju i uostalom nije to njegova dokumentacija, to je dokumentacija korpusa. Naši komandanti nemaju svoju dokumentaciju, kao što ni dnevnik koji imate nije Đošanov dnevnik, nego dnevnik 52. brigade.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još jedno pitanje o tome. Idem dalje, jer želim da završim što je moguće ranije. Ako pogledamo Delićev dnevnik za isti period, pronačićemo planove koji su daleko širih razmera od ovog plana "Reka", o kome ste vi govorili. Da li je postojao neki veći plan čiji je "Reka" bio integralni deo i ako jeste, kako se taj veći plan zvao?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Meni to nije poznato. Ja sam ono, u dnevniku šta je napisano, to je ono za šta sam ja imao saznanje. Prema tome, da sam znao neki drugi plan, to bi bilo pisalo u dnevniku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, ne mogu da učinim ništa više od ovoga. Pretresno veće i optuženi možda žele da saznaju da se i 2. maja takođe spominju silovanja i neka istraga, to spominjem čisto zbog celovitosti i neću time da se bavim detaljno, a sada stranica 41, to je 44. dan rata i beleška za 18.00, mislim da to nemamo u prevodu, ali ako pogledamo 18.00, odmah pri dnu stranice vidimo da se ovde spominje neko silo ili šilo, možete li vi, molim vas, da nam pročitate, da šilo, u redu, vidim da tu stoji nekakav znak na vrhu slova "S". Možete li, molim vas, da pročitate rečenicu koja završava rečju "šilo", kako bismo shvatili o čemu se radi?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Prvo ću da vam kažem u vezi sa onim šta ste vi napomenuli, ona silovanja. Bilo je pojedinačnih slučajeva, oba su bila pokušaji silovanja i vi o tome imate dokumentaciju i sva pojedinačna događanja su procesuirana. Prema tome, da taj deo odmah završimo, da ne ispadne da sam ja to preskočio. A što se tiče ovoga gde piše "šilo", ne znam šta vas konkretno interesuje, je li vas interesuje šta je "šilo"? Šilo je vrsta raketnog sistema za protivvazдушnu odbranu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu ako je tako, ja neću time da se bavim, hoću samo da vidim kako vaši dokumenti mogu da pomognu Pretresnom veću. Dajte da sada pogledamo stranicu 47, 49. dan rata, to je 12. maj 1999. godine. To je nešto šta je zabeleženo odmah iznad 16.00. Vidimo da se pominje na kraju ovog upisa nešto što se odnosi na VP i onda se spominje "Škore". Da li je to neka šifra, šta to znači?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Prvo mislim da nije "Škore", nego "Škoza" (Shkoze). To je jedno mesto, jedno uzvišenje na koje smo mi postavili naš raketni sistem radi dejstva po avijaciji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Mogli bismo sada da prođemo kroz ove upise, ali da li prihvatate da ste u maja redovno slali pojačanja u Prištinu (Pristine)? Je li tako?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne u Prištinu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tražili pojačanja iz Prištine ... Dakle tražili ste pojačanje iz Prištine i primeri za to su stranice 52, 54. dan rata ... Molim vas 52. stranicu, 54. dan rata, upis od 13.20. Ovde beležite da je brigada tražila pojačanje iz Prištine, je li tako? Hvala. Ima i drugih sličnih upisa, da li to prihvatate?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Morao bih reći kakvo pojačanje i čega pojačanje. Pojačanje može biti u različitim stvarima. Mi smo tražili pojačanje u sredstvima protivvazdušne odbrane, obzirom da je najveći intenzitet dejstava NATO avijacije u to vreme bio u Metohiji i to paralelno sa dejstvima agresora iz Albanije, odnosno što je bio jači napad terorista iz Albanije (Albania), to je više dejstvovala NATO avijacija po Metohiji. I u tom smislu smo mi tražili pojačanja u sredstvima PVO.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako pogledate stranicu 53, 50. dan rata u 16.10, vidite da ste dobili sveže jedinice iz Prištine, dakle ne samo jačanje u sredstvima, vi ste dobijali još jedinica, još vojnika. Razmislite o tome zašto vam je bilo potrebno još vojnika?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Gospodine Najs, pitate me ono u šta se ne razumete. Ne mogu ja dobiti oruđe bez vojnika. Ne može ...

SUDIJA ROBINSON: Generale, odgovorite na pitanje. Ostavite po strani vaše komentare.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Mi smo tražili pojačanje, to znači da tražimo jedinicu protivvazdušne odbrane. Ne možete dobiti sredstvo, a ne dobiti ljude. Ja sam u jedinici imao tačno onoliko ljudi koliko je bilo potrebno da bismo obezbedili naša sredstva. Avion bez pilota vam ne znači ništa. E tako isto i kod nas u našim jedinicama. I kad smo tražili pojačanje, tražili smo da dođe jedinica protivvazdušne odbrane i to je ta jedinica i ljudstvo o kome vi govorite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja tvrdim da je cela svrha dobijanja pojačanja ta što je bio plan da se iseli stanovništvo, ali dajte sad da predemo na 56. dan rata ...

SUDIJA ROBINSON: Ja mislim da svedok mora da odgovori na ovo pitanje. Odgovorite na pitanje, molim.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: To uopšte nije dobro mišljenje. Pogrešno i tendenciozno. Kako bih ja mogao sa sredstvima protivvazdušne odbrane iseliti stanovništvo? Ja sam vama objašnjavao da ja sam mogao, mogao sam jedino ako su bili u avionu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 56. dan rata molim.

SUDIJA BONOMI: Možda sam ja pogrešno shvatio, ali sam mislio da je vaš prethodan odgovor bio da ne možete da dobijete sredstva bez ljudi. Zbog toga ste dobili i ljudstvo kao deo pojačanja. Da li je to bio odgovor?

SVEDOK ĐOŠAN: Da.

SUDIJA BONOMI: A ono šta vam sada sugeriše gospodin Najs je da vam ljudstvo nije bilo potrebno za protivvazdušnu odbranu već za pomoć u iseljavanju stanovništva. Zašto se onda ne bavite tim pitanjem?

SVEDOK ĐOŠAN: Mislim da na takvo pitanje uopšte nema svrhe odgovarati. Ja sam objasnio da sredstva PVO vrše isključivo dejstva isključivo po avijaciji i ako smo tražili pojačanje, tražili smo jedinice koje će moći da dejstvuju po avijaciji koja je svaki dan dejstvovala. Uostalom, to se vidi.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ima samo još nekoliko stranica koje želim da pogledam. 56. dan rata, 18. maj, ako pogledamo dno stranice u 16.30, treći put dobijate pojačanje, koliko sam ja to izračunao, iz Prištine. Možda biste mogli da nam pročitate naglas samo taj unos u 16.30.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Načelnik štaba po treći put odlazi za Prištinu radi preuzimanja jedinice ojačanja i dovođenje u sastav brigade".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Ako pogledamo sada sledeći upis ... Izvinite, samo trenutak. Pogledajte, molim vas, sledeći upis, Pretresno veće će odmah da prepozna drugu reč u tom unosu, molim vas pročitate naglas sledeću zabelešku.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Čišćenje terena u selima jugozapadno od Čabrata odloženo je do daljnjeg, javio IKM, to je izdvojeno komandno mesto Prištinskog korusa, "u istoj su trebali da učestvuju naša dva streljačka voda iz komandanog diviziona i pozadinskog bataljona.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Naši prevodioci su upotrebili reč "*mopping up*" (čišćenje) za čišćenje, a mi znamo da se reč "čišćenje" pojavljuje u frazi "etničko čišćenje". Ovde u kontekstu čišćenja sela jugozapadno od Čabrata, to je bilo etničko čišćenje kojim ste se bavili, je li tako?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nije i to znate i ... Nije bilo etničko čišćenje nego je bilo čišćenje od terorista. I reč "čišćenje" znači odvajanje nečega od nečega. Kad čistite stan valjda ostvite stan celi, a samo izbacite smeće.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Đošan, da li je to primer kako su ljudi iz vaše brigade bili korišćeni i u druge svrhe, a ne samo u svrhe protivvazdušne odbrane?

SVEDOK ĐOŠAN: Deo jedinice je povremeno, u određenom trenutku kad se ukazala potreba, po naređenju pretpostavljene komande, učestvovao u tome. To je ona jedinica za koju smo mi rekli da se zvala "interventna jedinica", a sastojala se od dva voda vojnika pešadijske specijalnosti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A ta dva voda su dobijala ojačanja iz Prištine povremeno, je li tako?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Vod ne može dobiti ojačanje. Ojačanja iz Prištine dobivana su isključivo u sredstvima protivvazdušne odbrane, onako po meri kako je jačao intenzitet bombardovanja naših snaga, civilnog

stanovništva, gradova, znači po meri bombardovanja i dejstva NATO avijacije. Čim je prestalo dejstvo NATO avijacije, više pojačanja nisu trebala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim 57. dan rata, 19. maj, zabeleška u 18.50. Molim vas pročitajte nam šta je zabeleđeno u 18.50.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Sa IKM Prištinskog korpusa dobili smo naređenje da se odložena akcija čišćenja sela ispod Čabrata realizuje 20. maja i da planirane jedinice budu u 5.00 na polaznom položaju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine, čišćenje za koje vi kažete da je odvajanje terorista od dobrih ljudi, planirano je unapred sa jedinicama i trebalo je da počne u 5.00, je li tako? Ako onda pogledamo sledeći dan, 58. dan rata ...

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da završim, molim vas.

SUDIJA ROBINSON: Da, izvolite.

SVEDOK ĐOŠAN: Mi smo imali naše jedinice i bio je veliki broj terorista. I bilo je nužno obezbediti naše jedinice od terorista.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Te jedinice čija je akcija odložena do 5.00 narednog dana, krenuli su u akciju čišćenja, akciju koja je opisana rečima "čišćenje", šta god da je to bilo, čišćenje, razdvajanje ili šta god, je li tako?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da, deo moj, moja jedinica, deo njen, u stvari. Dva voda.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo onda 58. dan rata, 20. maj, 5.00. Na vrhu stranice, molim vas pročitajte nam to naglas.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Jedinice za čišćenje iz našega sastava, prvi streljački vod, pozadinski bataljon u naređeno vreme posele polazne položaje uz spremnost za izvršenje zadatka."

SUDIJA ROBINSON: Generale, prevodioci vas mole da čitate sporije i direktno u mikrofون. Molim vas pročitajte to ponovo.

SVEDOK ĐOŠAN: "Jedinice brigade ... Jedinice za čišćenje iz našega sastava, jedan streljački vod iz pozadinskog bataljona i jedan streljački vod

iz komandnog divizionu u naređeno vreme posele polazne položaje uz spremnost za izvršenje zadatka”.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle jedinice za čišćenje su poslate u Čabrat, je li tako?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A onda, ako pogledamo zabelešku u 17.50 na istoj toj stranici, ako ima bilo šta interesantno između toga, mi bismo želeli to da znamo, ali pročitajte nam sada ovo šta je zabeleženo u 17.50.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: “Jedinice koje su učestvovala u čišćenju terena, vratile su se u matični sastav, zadatak uspešno realizovan, bez gubitaka”.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam, molim vas, odvajanje OVK od drugih, koliko ljudi je poginulo u toj akciji, koliko ljudi je zarobljeno, gde je to zabeleženo?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Moje jedinice su bile samo u blokadi. Moje jedinice nisu imale kontakt sa teroristima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jedinice su poslate u 5.00 kao što smo videli, da obave šta god da se misli pod tim izrazom “čišćenje”, operacija je uspešno obavljena i nije bilo gubitaka na vašoj strani. Da li možemo da saznamo šta se stvarno desilo? Da li su ljudi ubijeni, da li su ljudi uhapšeni, da li su ljudi iseljeni? Šta se desilo?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: “Jedinice koje su učestvovala u čišćenju terena vratile su se u matični sastav, zadatak uspešno realizovan, bez gubitaka”. Znači zadatak koji je imala jedinica je realizovan, a to znači da su bili na liniji blokade i da nisu imali gubitaka i da nisu imali dejstva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Đošan, vidite, mi pokušavamo iz dokumenata koji su nastali u to vreme, a koje smo tako kasno dobili, da saznamo šta se desilo i ja moram da kažem da vaš dnevnik pokazuje da ste vi, u stvari, bili angažovani u procesu etničkog čišćenja, a to jeste razlog zašto to ne može da se nađe ni u vašim zabeleškama, ni u Delićevom dnevniku, jer vi ste znali da je to što radite pogrešno.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: To nije tačno. Naše, moje jedinice, to je, mali deo mojih jedinica koje su bile u Đakovici su povremeno angažovane u

zaštiti prvenstveno svoga borbenog rasporeda. Svoga borbenog rasporeda i svaka jedinica ima i pravo i obavezu da štiti raspored svojih snaga. I to nije nikakvo etničko čišćenje, nego to je bila isključivo borba protiv terorista.

TUŽILAC NAJS: Zahvalan sam za vreme koje sam dobio da se bavim ovim dokumentom. Da li će on da se uvede kao dokazni predmet u celini ili odvojeno, to je na Pretresnom veću. Prevodi su, naravno, radne verzije i mi smo morali, na žalost, unapred da pogađamo koje će stranice da nam budu vredne, a kasnije smo morali da koristimo neke stranice koje nisu prevedene.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Najs. Generale, da li bi bilo moguće koristiti neku drugu reč osim reči "čišćenje" kada je reč o akciji u kojoj su vaše jedinice učestvovalе u obračunu sa teroristima?

SVEDOK ĐOŠAN: Ja mislim da je reč "čišćenje" na neki način nespretno izabrana, ali se veoma često koristila. I onaj ko je vodio dnevnik, operativac je često koristio, odnosno ta reč je često korišćena. Bez obzira na to šta se radilo. Konkretno njena reč i sama reč "čišćenje" je širok pojam, ali jeste bila uvrežena i često se spominjala i ponekad je, jednostavno, korišćena radi lakšeg i bržeg pisanja.

SUDIJA ROBINSON: Možete li ponovo da nam kažete šta, po vašim rečima, to znači, u kontekstu u kome vidimo da se ovde pominje pet ili šest puta?

SVEDOK ĐOŠAN: U konkretnom kontekstu znači da je to borba protiv terorista, šiptarskih terorista u određenim mestima gde je izvođena akcija. Znači da je to bila isključivo borba protiv terorista koji su dejstvovali po našim jedinicama, pružali otpor i tako dalje. To ni u kom slučaju ne znači da je meta napada vojske i policije bilo stanovništvo. Uostalom ovde je svedočio svedok koji je bio iz tih krajeva, Osek Hilje (Osek Hyle) ispod Čabrata i govorio je o tome. Ja sam imao jedinicu sve vreme u Osek Hilji i nije bilo nikavih problema, ali bilo je i mesta gde su naše jedinice pretrpele velike gubitke. Pogotovo kako se agresija odmicala od početka, sve više terorista je bilo po gradovima.

SUDIJA ROBINSON: Korišćena je samo u odnosu na teroriste?

SVEDOK ĐOŠAN: Da. Čišćenje, kad se kaže "čišćenje" mislilo se na uklanjanje, zarobljavanje pa i ubijanje u krajnjoj liniji, kao što je to u ratu, terorista. Znači uništavanje terorista. Ukoliko su mogli da se zarobe, bili su zarobljeni, ukoliko nisu, vođene su borbe. Ali isključivo terorista.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću da li bilo šta proizlazi iz ove faze unakrsnog ispitivanja, a čime biste se vi bavili u dodatnom ispitivanju?

prevodioci: Mikrofon, molim vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da, samo nekoliko pitanja.

DODATNO ISPITIVANJE : OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, gospodin Najs vam je citirao stranu 6, stavljajući je u kontradikciju sa vašom izjavom da je svakodnevno bila prisutna kampanja bombardovanja za vreme agresije. Da li je kampanja bombardovanja bila svakodnevna na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Svakodnevna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde vam je citirao na strani 6 da kažete "Dejstva NATO po našim jedinicama brigade nije bilo". Dakle nije bilo dejstva po položajima vaših jedinica brigade.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To da nije bilo dejstva se isključivo odnosi na položaj vaših jedinica?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Isključivo na položaj moje jedinice i na objekte u kojima su smeštene moje jedinice, konkretno, na primer, Čabrat, Đakovica, kasarna ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Razumem, razumem, da ne gubimo vreme. Na vrhu te stranice kaže: "U 8.45 dat signal vazдушna opasnost od" šta piše ovde ...

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Od vizuelno osmatračke stanice sa karaule "Mitar Vojnović".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro i onda se govori "U više navrata uletanja NATO avijacije, dejstvovanja" i tako dalje.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle taj dan kad vam je izabrao ovo iz konteksta da po vašim jedinicama nije bio, tvrdi da nije bilo aktivnosti. Je l' bilo tog dana aktivnosti avijacije?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Aktivnosti je bilo svakog dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je l' bio ijedan dan da na Kosovu nije bilo aktivnosti NATO avijacije?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne sećam se nijednog dana takvog. Na Kosovu i Metohiji da nije bilo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na početku vas je, gospodin Najs vam je postavio pitanje oko Nogavca i vi ste odgovarali da je naša avijacija na početku letela. Da li je naša avijacija letela, naša lovačka avijacija letela nad Kosovom i Metohijom za vreme agresije?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle kad kažete "letela", mislite nad srugim delovima Jugoslavije dok nisu pruzeli premoć u vazduhu?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da. Tako je.

TUŽILAC NAJS: To je sugestivno pitanje, naravno, jer se ne uzima u obzir tekst i optuženi ne bi trebalo da postavlja takva pitanja i on to dobro zna, jer kada se on poziva na druge delove Jugoslavije, onda je potrebno da se pogleda tekst, da se vidi o čemu je reč, a u tekstu to uopšte ne piše.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, molim vas izbegavajte sugestivna pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mislim da ovo pitanje uopšte nije bilo sugestivno. Pitao sam ga da ili ne i on je odgovorio. Prema tome, to nije bilo nikakvo sugestivno pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Idite dalje, molim vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodin Najs vam je ovde pokazao strani 22 i rekao da se tu pominje neka grupa rezervista. Šta piše ovde na strani 22 u 19.55? Mogu li ja da pročitam? Možete vi da pročitate.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Mogu ja. "U 19.55 obavješteni smo od strane MUP-a da grupa rezervista u selo Crmljane (Cermjan) vrše silovanja i razbojništvo. Komandant naredio da komandant Trećeg divizionara PVO sa načelnikom organa bezbednosti i voda vojne policije izvrši uviđaj i uhapsi počinioca ...

prevodioci: Molimo svedoka da čita sporije. Prevodioci ne mogu da prate.

SUDIJA ROBINSON: Generale, prevodioci vas mole da čitate sporije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ne morate ponovo da čitate prvi deo koji ste citirali kada je gospodin Najs rekao. Da li u ovom prvom delu piše "obavješteni smo od strane MUP-a"? Znači to je, je l' to obavještenje koje ste upisali da vas je MUP obavestio?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ne znate još šta je?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad pročitajte ovaj deo koji od vas gospodin Najs nije tražio da citirate, znači drugi deo rečenice, znači "komandant naredio".

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Komandant naredio", to sam ja, "da komandant Trećeg divizionara", znači komandant jedinice iz koga, koji je tu bio stacioniran, "sa načelnikom organa bezbednosti i vodom vojne policije izvrše uviđaj i uhapsu počinioca", a to nisu bili rezervisti, to su, znači, bili vojnici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to ste ustanovili posle uviđajem.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bitno je ovde upisujete šta vas je MUP obavestio, šta ste vi naredili, naredili da se ode i uhapsi. Hvala, generale. Samo da pogledamo ovde ... Ova strana od značajnog datuma koji se ovde

mnogo pominje, to je 27., strana 33, vi ste citirali i pre nekoliko dana, a i sada, znači šta piše. Ovde se lepo kaže: "Akcija čišćenja ŠTS" je l' piše, akcija čišćenja šiptarsko-terorističkih snaga?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Otpočela akcija čišćenja šiptarsko-terorističkih snaga" ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala, generale. Molim vas da li čišćenje šiptarsko-terorističkih snaga može da se odnosi na bilo šta drugo, osim na ono na šta se odnosi, dakle šiptarsko-terorističke snage?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ni na šta drugo, znači isključivo na odstranjivanje, neutralisanje šiptarsko-terorističkih snaga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je bilo šta, da ste ikad čuli za to, preduzeto protiv civilnog stanovništva?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je šta preduzimano da se pomogne civilnom stanovništvu?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Jeste, u više navrata.

SUDIJA ROBINSON: Generale, upravo ste upotrebili reč "neutralisanje" za "čišćenje". To je prvi put da čujem tu reč. Da li to može da ima to značenje, takođe, "neutralisati"?

SVEDOK ĐOŠAN: Pa ja sam vam malopre rekao da je reč "čišćenje" na neki način se udomačila i da je bila ponekada iz praktičnih razloga upotrebljavana. Možda je trebalo stalno da stoji čišćenje šiptarsko-terorističkih snaga, ali i neutralisanje bi se moglo uzeti kao adekvatana reč.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na strani 28 gde se isto tako odnosi na ovu akciju "Reka", piše: "Kratak dogovor organa komande brigade na kome je istaknuto", ovde se ističe, šta se ovde ističe, u 7.00 imate, znači, sastanak vaših komandanata.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nemam ja tu stranicu kod sebe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 34. Malopre vam je gospodin Najš pokazivao tu stranicu. To je 28.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Stranica 34, to je 36. dan rata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jaste.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Kratak dogovor organa komande i brigade za dnevno angažovanje na kome je istaknuto ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dve tačke.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Pa dve tačke: "Interventna jedinica da se angažuje ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I dalje, ne, piše: "Interventna jedinica i dalje angažovana u akciji 'Reka'". A šta je još drugo istaknuto tu. Znači "interventna jedinica i dalje angažovana u akciji 'Reka'", to piše, je li tako?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Dalje: "Načelnik inženjerije i načelnik ABH da u slučaju rušenja terzinskog i švanjskog mosta izvide alternativne puteve. Upravljanje motornim vozilima samo da formacijski vozači vrše, da se izvrši premeštanje komandnog mesta..."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Niz, znači, stvari. Je li to vaš jutarnji sastanak?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se konstatuje da vam je, između ostalog, znači dogovor o svemu što ima, interventna jedinica i dalje angažovana u toj akciji.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad ste upotreбили na prethodnoj stranici, ne vi nego ovaj koji vodi: "akcija teče po planu i dinamici kako je pretpostavljeno", da li vi podrazumevate da ste morali imati neki pisan plan za tu akciju 'Reka' ili se misli na plan i dinamiku za tu akciju? Da li je uobičajeno, pošto ste vi profesionalni vojnik, da se ima pisan plan za takvu akciju ili je to deo nekog opšteg antiterorističkog dejstva? Jeste vi čuli za pisani plan "Reka"?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ja taj plan nisam video, ali sam čuo za njega. Čuo sam za plan "Reka".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vaša jedinica je u tome imala zadatke oba dana?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Oba dana vaša jedinica je držala jednu liniju blokade?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Tako je, na Čabratu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi niste imali kontakt sa terorističkim grupama?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne, nismo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niste dejstvovali.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nismo dejstvovali, nismo imali gubitaka, nismo imali utroška municije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ovde vam je 30. aprila gospodin Najs, to je strana 36, naveo ovo vaše, ovo šta ste uneli u dnevnik: "Dat signal prestanak vazdušne opasnosti za OCPIK". Da. Operativni centar ... "Naređeno da ne dejstvuje po ciljevima u vazdušnom prostoru, jer zadatke izvodi naša avijacija". Dakle samo mi još jednom kažite, molim vas, da li je naša avijacija izvela ijedan zadatak bombardovanja bilo kog cilja na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Meni nije nijedan takav zadatak poznat, niti, a ja bih morao to znati. Kao što je ovde javljeno da će naša avijacija da leti, znači ja bih morao sasvim sigurno da znam i u konkretnom slučaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Samo da se snađem u ovim ... E, pogledajte, molim vas. Gospodin Najs vam je stavio stranicu 27, 21. april povezano sa povezano sa, on je doduše napravio konfuziju između Meje i Maje koju ste vi objasnili, pročitajte šta piše, pročitajte šta piše, znači 29. dan rata, to je 27. strana, "U 2.30, dejstvo neprijateljske avijacije", pa dalje.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Dejstvo neprijateljske avijacije po izbegličkom naselju Maja u rejonu sela Bistražin. Dejstvo ostvareno sa 53 projektila veoma velike razorne moći, od čega je čitavo naselje potpuno uništeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, to vas je pitao da počnete da čitate, pa dalje niste išli. Šta dalje piše, šta je sledeći odmah po redu šta dalje piše?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Ekipa iz brigade obišla je rejon dejstva neprijateljske avijacije" pa opetu zagardi (izbegličko naselje Maja) "i zatekla užasan prizor: šest lica je poginulo, 32 ranjeno od čega 18 teže, a jedno dete u kritičnom stanju. Materijalna šteta potpuna".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle davali ste objašnjenje zašto se, na primer, ovakav napad unosi. Je l' vaš, deo vaše jedinice išao na lice mesta?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Jeste, jer je to bilo u mojoj zoni, znači to se nalazilo u blizini mosta Bistražin, gde smo mi imali svoju jedinicu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A onda u 20.00, šta piše: "Jedan pripadnik MUP-a poginuo, jedan teško ranjen u selu Meja." Je l' to piše?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Piše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, u vezi s tim sledeći upis, šta piše sledeći upis, molim vas? Znači jedan je pripadnik MUP-a poginuo, jedan teško ranjen, a sledeća rečenica, odmah sledeću rečenicu pročitajte.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da, da: "Jedinicama je naređeno da preduzmu mere borbenog obezbeđenja i zadatke da se ... Samo malo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Da se zapadno", čini mi se da piše...

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne, aha: "Jedinicama je naređeno da se preduzmu mere borbenog obezbeđenja i podaci ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Podatke...

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da, "da se zapadno od Čabrata nalazi 300 do 400 šiptarsko-terorističkih snaga" odnosno Šiptara, pa onda u zagradi (pripadnika ŠTS).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, u celini ovaj pasus u 20.24, ovi su tamo poginuli, vama naređeno da podignete mere borbenog obezbeđenja.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle je l' mere borbenog obezbeđenja znače neki napad ili nešto drugo?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ne, mere borbenog obezbeđenja znače pojačana budnost, pojačavanje straže, pojačano obezbeđenje i pripremu za eventualni napad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a ovde vam, i dobijate podatak istovremeno kad vam se naređuje da podignete mere borbenog obezbeđenja, da je tu 300 do 400 pripadnika šiptarsko-terorističkih snaga?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koliko je bilo pripadnika vaše jedinice na tom terenu, te koje su opsluživali protivavionska oruđa?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Konkretno u Čabratu je bilo oko stotinu pripadnika moje jedinice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta su oni radili?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Oni su bili jedinica za obezbeđenje komandnog mesta brigade i opsluživanje komandnog mesta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, prirodno, ja bih voleo da završimo sa iskazom ovog svedoka pre pauze, ali ako vam treba još mnogo vremena, onda moramo da napravimo pauzu. Koliko vam još vremena treba?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne treba mi još mnogo, ali treba mi još desetak minuta, jer očigledno je da je ...

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Koliko sam shvatio, sat i 45 minuta je maksimum za traku, prema tome napravićemo sada pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale Đošan, gospodin Najs vam je pokazao 28. stranicu gde se kaže: "U poslednja 24 časa", možete da vidite "intenzivni naleti neprijateljske avijacije u zoni" i nekoliko takvih primera vam je pokazao, gde vi upisujete, isto tako na 30. stranici, gotovo istim rečima da su intenzivni naleti, ali da se ne deštuje jer su ciljevi van zone domašaja vašeg oruđa. I na strani 31 isto, dakle obeležio vam je tih nekoliko unošenja u dnevnik. Na šta ukazuje to, da li se tu vidi intenzitet dejstva ili ne?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Ovde se vidi intenzitet dejstva po tome što mi nismo deštovali na one avione za koje smo videli da lete van domašaja naših sredstava. Obzirom na mogućnosti naših sredstava, mi nismo deštovali po onim avionima za koje smo bili sigurni da ih ne možemo oboriti, a oni su leteli uglavnom na vrlo velikim visinama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle vi unosite samo ono šta deštuje na položaj vaše brigade i ništa drugo?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Pokazao vam je gospodin Najs stranicu 38 gde u 16.00 piše šta? "Od MUP-a dobijena informacija", čitajte vi. On je rekao tu se pojavljuju neka silovanja...

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: "Od MUP-a je dobijena informacija da je grupa vojnika izvršila silovanje u Osek Hilja. Komandant naredio detaljnu istragu i preduzimanje najenergičnijih mera."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta se tada, šta se tada dogodilo?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Tada je bio pokušaj silovanja od strane jednoga vojnika u selu Osek Hilja i mi smo dobili informaciju od MUP-a, uputili smo tamo organa bezbednosti i vojne policije i toga vojnika smo predali uz krivičnu prijavu na Vojni sud u Prištini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. I samo još jedno pitanje. Vi ste maločas objašnjavali gospodinu Najsu kakva ste pojačanja tražili. Da li možete preciznije da kažete kakva ste pojačanja dobili? Šta ste dobili, ako se sećate? Ako se ne sećate, ne morate da odgovarate na pitanje.

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Da, sećam se. Prvo smo dobili jednu bateriju KUB-a, raketnog sistema, to je bilo onog dana kada su poginuli moji vojnici Cimbalević i Ivanović, ona je bila dva dana u Metohiji i vraćena je. Nakon

toga smo dobili nekoliko topova "Bofors" (Bofors) i jedno modifikovano oružje RL4, oruđe ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada mi recite da li su ta pojačanja koja ste dobili bila isključivo za protivvazдушna dejstva ili za bilo koja druga dejstva?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: To su bila isključivo za protivvazдушna dejstva. Znači raketna baterija KUB isključivo namenjena za dejstvo po ciljevima u vazдушnom prostoru na većim visinama i sa većim dometom, a i top protivvazdušni tipa "Bofors" je isključivo namenjen za dejstvo po ciljevima u vazдушnom prostoru, I za druge se stvari ne može upotrebiti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Topovi imaju svoju posadu. Ovaj raketni sistem KUB takođe ima svoju posadu. Da li je ijedan vojnik iz te posade koju ste dobili kao ojačanje učestvovao u bilo kakvim drugim aktivnostima, osim u opsluživanju svojih protivavionskih oruđa?

SVEDOK ĐOŠAN – ODGOVOR: Nikada. Ne, oni su bili isključivo i sa njima su bile njihove starešine koje su s njima komandovale. Bili su uključeni u moju jedinicu, ali sa tim vojnicima su komandovale starešine formacijske tih jedinica i nisu upotrebljavani ni za šta drugo osim za, znači, dejstva po neprijateljskoj avijaciji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala, generale. Još samo jednu stvar, gospodine Robinson, ako dozvolite. Ja sam dobio od oficira za vezu ovaj primerak dokumenta kancelarije gospodina Najsja koji se odnosi, to je onaj naslov, ja sam ga imao u srpskom jeziku, finalni izveštaj komisije ustanovljene da sagleda posledice NATO bombardovanja Savezne Republike Jugoslavije koji je poslat Tužilaštvu. I ako se sećate, ja sam u ispitivanju, glavnom, gospodina Đošana citirao neke delova koji se odnose na dejstva NATO avijacije kod Đakovice, napad na konvoj 14. aprila 1999. godine i citirao sam vam tačku 64 gde piše "NATO je na početku poricao, ali je kasnije prihvatio odgovornost za ovaj napad". Ja sam hteo da zahtevam od vas da ovaj izveštaj uvrstite u dokazne predmete.

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs imate li vi nešto da kažete?

TUŽILAC NAJS: Ja mislim da ste vi već izrazili jedan provizorni stav kad ste rekli da taj dokument može da sadrži interesantne materijale i ja se sada nisam usredsredio na to da pronađem argumente da se taj dokument izuzme. Meni se čini da je jedina vrednost tog dokumenta to da će u izvesnoj meri da bude od pomoći Pretresnom veću, budući da opisuje bombardovanje NATO, a, naravno, teza optuženog je da je bombardovanje isteralo ljude iz njihovih kuća i ukoliko se to onda uvrštava za tu svrhu, ja se onda tome ne protivim.

SUDIJA ROBINSON: U redu, uvrstićemo to u spis.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala. Nemam više pitanja. Hvala, generale.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, pre nego što svedok ode, samo da završimo jednu stvar. Sud je pitao zašto sam ja spominjao Nogavac u mojim pitanjima, pitao je da li se to nalazi u optužnici ili ne i ja sam objasnio da se ne nalazi i da sam ja svoja pitanja zasnovao na pitanjima optuženog. Naćićete dana 431, između 11.11.48 i 11.26.9, tu se nalaze pasusi na kojima sam ja temeljio svoje ispitivanje. Optuženi je postavio pitanje o Nogavcu u vezi sa paragrafom 63(A)(i) i bilo je intervencije od strane Pretresnog veća o tome zašto se to pita i tako dalje, optuženi je zato svoja pitanja okrenuo na granatiranje sela na Kosovu. Svedok je odmah odgovorio i objasnio Nogavac. Izgledalo je da se on usredsredio na vazdušni napad na Nogavac. Optuženi je zatim postavljao pitanja pukovniku Vukoviću i o svedoku Tužilaštva koji je tvrdio da su srpski avioni bacili bombe na Nogavac. To, dakle, nije u optužnici, ali je u našem spisu i možda je pogodno da se taj deo spisa pregleda da bi se videlo kada je o tome govoreno sa ovim svedokom. I konačno, ako ovaj svedok možda ostane u Hagu (The Hague), možda bi bilo dobro da se upozori na ograničenje u vezi sa razgovorom o njegovom iskazu i da on ne sme da razgovara o tim pitanjima sa svedokom koji sada svedoči, čije je svedočenje prekinuto, budući da ćemo o sličnim pitanjima da govorimo i sa tim svedokom.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, još uvek ne razumem zašto, ako je u knjizi "Kako viđeno, tako rečeno" iznet navod da su avioni Vojske Jugoslavije bombardovali Nogavac i ubili stotinu ljudi, zašto to nije u optužnici?

TUŽILAC NAJS: To ne mogu da kažem. Ja nisam učestvovao u pisanju same optužnice, što verovatno znate. Isto tako znate da postoje mnogi navodi pored onih navoda koji se nalaze u optužnici, a koji su mogli da izreknu u vezi sa počinjenjem zločina. Postoji isto tako veoma veliki broj činjeničnih tvrdnji koje su ovde izneli svedoci, a koje takođe nisu u optužnici, a koje su prihvatljive za ovaj Sud, bilo zato što su deo opšteg konteksta ili iz drugih razloga. Ovde i u knjizi "Po naređenjima" (Under Orders), isto tako i u svedočenju svedoka koga je spomenuo optuženi, tvrdi se da su to bile bombe Vojske Jugoslavije, međutim kad je pisana optužnica, smatrano je da to ne treba da uđe u optužnicu.

(Pretrerno veće se savetuje)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Moram da kažem da mi ovde nešto nije jasno. Evo vidite, sad je na vrhu stranice, kaže da je bilo pitanje, da sam ja postavio pitanje o pukovniku Vukoviću koji je bio svedok Tužilaštva i koji je rekao da su srpski avioni gađali Nogavac. Prvo, pukovnik Vuković upravo svedoči sad i prekinuli smo ...

TUŽILAC NAJS: Ja sam se zbunio. Ja sam se zbunio. To je bio svedok Hoti (Ali Hoti), izvinjavam se zbog moje greške, Alji Hoti, pogrešno sam to rekao. Dakle optuženi je spominjao svedoka Tužilaštva po imenu Ali Hoti. I optuženi je sumiro svedočenje tog svedoka i rekao da je svedok rekao da on smatra da su 1. aprila srpski avioni bombardovali Nogavac.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam to pitanje postavio pukovniku Vukoviću.

SVEDOK ĐOŠAN: Meni to pitanje nije postavljeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Postavio sam pitanje pukovniku Vukoviću i on je objasnio da su NATO avioni bombardovali Nogavac, čak ovde imamo

i kartu i svedočenje generala Delića koji pokazuje F16R, znači taj avion je upotrebljen koji je gađao Nogavac 1. i 2. aprila 1999. godine.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću. Mislim da je to rešano u dovoljnoj meri. Generale, time je vaše svedočenje završeno, hvala vam što ste došli da svedočite na Međunarodni sud. Ja vas podsećam da o vašem svedočenju ne smete da razgovarate ni sa jednom osobom za koju postoji mogućnost da će ovde da svedoči, a isto tako ovde posebno imam na umu svedoka koji je već svedočio i koji će odmah da nastavi svedočenje, pukovnik Vuković. Molim da se dokument o NATO koji je optužen upravo izneo uvede u spis i da mu se da zasebni broj.

sekretar: Da, to će da bude D323.

TUŽILAC NAJS: Isto tako i cela verzija dnevnika i engleski prevod.

SUDIJA KVON: Da li da to zamenimo?

TUŽILAC NAJS: Ja ne želim svoje predloge da iznosim za Sekretarijat (Registry) i Pretresno veće, budući da ne znam šta je najpraktičnije da se uradi u ovom trenutku. Možda bi to moglo da zameni originalni tabulator ili bi možda moglo da dobije novi broj, šta god da je praktičnije.

SUDIJA ROBINSON: Molim onda novi broj za taj dokazni predmet Tužilaštva.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: U redu, onda ćemo da zamenimo prethodni tabulator sa ovim novim dokumentom, ali uvrštavamo samo one delove koji su spomenuti, a oni delovi koji nisu još prevedeni, biće označeni za identifikaciju. Molim da se u sudnicu uvede pukovnik Vuković. Pukovniče, podsećam vas na svečanu izjavu koju ste dali, koja i dalje važi. Imajući u vidu zdravstveno stanje svedoka, sada ćemo da radimo jedan sat i nakon toga da napravimo pauzu od 20 minuta. Gospodine Miloševiću, izvolite.

GLAVNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro jutro, gospodine Vukoviću.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Dobro jutro, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Paragraf 63 odnosi se na navodne deportacije, a paragraf 66 odnosi se na ubistva, ali i u jednom i su drugom stoji isto, pa radi uštede vremena ja ću vam reći šta i u jednom i u drugom piše. Naime, navodi se da su 27. aprila u ranim jutarnjin časovima snage SRJ i Srbije krenule ...

prevodioci: Molimo referencu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, prevodioci vas mole za precizniju referencu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 63(A)(i), a 66(I). To se odnosi na ovo šta sad citiram da su krenule, snage SRJ i Srbije u veliku ofanzivu na doline Caragoj, Erenik i Trava, opština Đakovica, u nameri da isteraju civilno stanovništvo iz tog kraja. Potpuno identičan tekst u tački 63 i 66 koji se odnosi na ovo. Šta vi, pukovniče, možete da kažete o ovim tvrdnjama?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa mogu da kažem da to nije tačno. Prvo, nije bilo nikave velike ofanzive. Ja sam angažovao samo mali deo moje jedinice, to su tri streljačka voda, vod vojne policije, sanitetsko odeljenje i deo odeljenja veze. Sve skupa je bilo negde oko 100 ljudi. Znam da je moj desnokrilni sused imao 40 do 50 ljudi, ne više. Znam da je levokrilni sused, borbena grupa 2 iz 125 brigade mogao imati oko 100 ljudi. Znači ne može se govoriti ni o kakvoj velikoj ofanzivi. Normalno, pretres terena po ovom zadatku od komunikacije Đakovica - Peć (Peje) vršila su snage Ministarstva unutrašnjih poslova, ne znam tačan podatak koliko su oni angažovali snaga, ali se nikako ne može reći da je to bila velika ofanziva. Inače, termin ofanziva se može upotrebljavati, ima smisla samo kod angažovanja strategijskih grupacija. Što se tiče ovog teranja stanovnika, ja sam već o tome govorio da nikada vojska, pa ni u ovome slučaju, nije proterivala stanovništvo. Ovde je bila reč samo o protiterorističkoj akciji. A da vas podsetim da su već 9. aprila, izvršen je kopneni deo agresije na pravcu Košara (Koshare), da su se istovremeno sa tim kopnenim delom agresije pojavile ponovo terorističke snage u našem zaleđu, konkretno u širem rejonu sela Racaj (Rracaj) i

zato je komanda korpusa i donela odluku da se organizuje i izvede ova protiteroristička akcija, isključivo u cilju da se neutrališe dejstvo terorista u našoj pozadini, da se obezbedi siguran i bezbedan prolaz kominikacijama, između ostalog komunikacija u ovom slučaju Đakovica - Junik (Junik) i Đakovica-Peć. Dakle isključivo je cilj ove akcije bilo neutralisanje šiptarsko-terorističkih snaga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da li je u toku te antiterorističke akcije došlo do bilo kakvog isterivanja civilnog stanovništva?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Nije, uopšte mi nije poznato da je bilo isterivanja. Izbeglica je bilo i 27. i 28. i delimično 29. aprila, ali je bilo izbeglica iz opština Peć. Naime, tim putem pored dela moje jedinice prolazile su izbeglice iz opštine Peć, a tada u opštini Peć nije bilo dejstva naših snaga, izuzev dejstva avijacije NATO snaga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gde ste se vi nalazili u to vreme, 27. i 28. aprila?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja mislim da je zgodnije da to pokažem na karti, ako mi dozvolite. Karta za ovu operaciju Meja postoji, doduše ona nije iz perioda kada je ta protiteroristička akcija izvođena, ona je rađena naknadno, ali odslikava pravo stanje stvari. Ona je kod mene pod brojem 21. Ja, doduše, imam ovu crno-belu kopiju, bilo bi bolje ako postoji u koloru, jer se na ovoj neće puno toga videti.

TUŽILAC NAJS: Da li bismo mogli da imamo odgovarajuću referencu kod Delića, ako postoji dokazni predmet, a pretpostavljam da postoji, onda bismo mogli da nađemo original.

SVEDOK VUKOVIĆ: Ja mislim da je ova mapa uvedena kod generala Došana, jer je deo njegove jedinice i ovde prikazan. E, to je to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je kod pukovnika Vukovića u listi prihvaćenih dokaznih predmeta broj 21.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A uvedena je kod generala Došana, pod tabulatorom 29.1.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću. Izvolite, nastavite.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da, da, karta je postavljena na grafoskop. Ovde u ovoj južnom delu vidite raspored mog bataljona, delimično, normalno, u odbrani i tu kartu smo ranije objašnjavali. Deo moje jedinice se nalazio u liniji blokade, znači na levoj obali reke Erenika, po obodu sela Korenice (Korenice), dalje opasavao je selo Meja Orize (Orize), otprilike za nekih kilometar i prema objektu *Kodra e Kikes*, trigonometar 421. Znači svega, rekao sam, tri streljačka voda i vod vojne policije. Moje komandno mesto za ovu protivterorističku akciju bilo je u jednoj napuštenoj kući na putu između grada Đakovice i sela Korenice. I tu sam bio 27. i 28. aprila 1999. godine. Deo jedinice doduše je ostao, neke manje snage 29. i 30., radi kontrole teritorije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Moram da vam skrenem pažnju da svedok nije pomenuo nikakvo Posavoja selo koje piše ovde u transkriptu. Ja ne znam kako je do toga došlo. On je objašnjavao gde su mu bile snage u to vreme, pa molim da se to ispravi. Takvo selo i ne postoji, uostalom. Pukovniče, dalje se u istom paragrafu navodi da je upotrebljen veliki broj pripadnika snaga SRJ i Srbije. To ste delimično već odgovorili. To piše u istom paragrafu "i postavljeno nekoliko kontrolnih punktova. Celog tog dana seljani su napuštali svoje domove pred direktnim pretnjama snaga SRJ i Srbije i priključivali se konvojima izbeglica".

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa već sam ja odgovorio na ovo pitanje da uopšte nije angažovan veliki broj snaga, da vojska uopšte u ovoj protivterorističkoj akciji nije imala zadatak, niti je postavljala bilo kakve punktove. Ovde se na karti vidi da po zadatku, dobili smo zadatak da posednemo liniju blokade i da ne dozvolimo teroristima izvlačenje na dva pravca: jedan pravac je selo Racaj - Korenica i dalje ka granici sa Albanijom, a drugi pravac je iz sela Racaj ka gradu Đakovici. To je, bar taj zadatak je dobila moja jedinica. Znači nije bilo nikakvih punktova. Jedini kontrolni punkt je, inače, stalno bio u selu Brekovac (Brekoc) na mostu, na samom ulazu u Đakovicu, jer on je bio mešovitog sastava. Organi MUP-a su kontrolisali civilno stanovništvo i pripadnike MUP-a, a organi moje vojne policije isključivo su kontrolisali pripadnike vojske i taj saobraćaj vojni što je, inače, po zadatku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, to ste objasnili, dakle. A da li je istina da su seljaci napuštali svoje domove pred direktnim pretnjama snaga SRJ i Srbije?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja mislim da sam i to rekao. Nikakvih pretnji nije bilo, niti je iko ove sljake terao da napuštaju svoje domove. Ja vam mogu reći za primer, ovde ne piše na karti, ali postoji jedan zaseok, Cufodolj se zove, on je sastavni deo Korenice, a samo je tu u kući Vukadinovića, ne mogu se setiti imena gazde, ali njegov sin se zove Ranko, on je inače pripadnik Ministarstva unutrašnjih poslova, doduše vatrogasac, ali je u Ministarstvu unutrašnjih poslova. U njegovoj kući se sklonilo negde oko desetak porodica Šiptara, komšija. Znači desetak porodica, nijedna porodica Šiptara nije brojala ispod 10 ljudi, pa vi vidite koliki je to broj. I oni su izjavili da su im teroristi naredili da napuste ovaj prostor, oni su potražili pomoć, znači, kod policajca i bili su kod njega sve dok nije 28. ovaj prostor očišćen od terorističkih snaga, a onda su se vratili u svoje kuće i bili su, bar znam sve do 14. juna, dok ja nisam otišao sa jedinicom sa ovoga prostora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, pukovniče. Dalje se tvrdi da su u Meji, Korenici i Meji Orize, iz mase seljana koji su bežali izdvojeni, veliki broj se čak kaže i neutvrđeni broj civila muškaraca kosovskih Albanaca i odveden. Mnogi od ovih muškaraca pogubljeni su po krakom postupku, a nestalim se još uvek smatra 300 lica. Da li išta znate o tome, je li to istina?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ovo nije istina, ovi navodi uopšte nisu, nisu tačni. A ja ne znam ko je pogubljen i kako. Ako vi imate neki spisak, možda da mi kažete pol tih ljudi, godište, onda možda mogu više da vam pomognem oko toga, ali ja tvrdim da vojska nikoga nije odvajala, da nikoga nije ubijala, izuzev dejstava koja su bila usmerena prema teroristima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se dalje i kaže da je sedmoro osoba koja su tamo bila i koji su poslednji put viđeni kod Meje 27. aprila 1999. godine, nađeni u leševima ekshumiranim iz tajne masovne grobnice u Batajnici. To piše, dakle, u optužnici.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa ako imate spisak tih ljudi, nešto ja vam mogu o tome dalje govoriti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo da pogledam ... Da, ovde u prilogu postoji jedan spisak "Lica ubijena u Meji čija su imena poznata, 27. aprila 1999. godine", to je na strani 56 srpskog teksta ove dopunjene

optužnice, pa molim da se stavi na grafoskop ta stranica 56. Da li vi išta znate o tome?

SUDIJA ROBINSON: 56 na engleskom?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 56 je na srpskom jeziku. To je prilog 1 ili prilog I.

SUDIJA KVON: Prilog I.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U redu. Dakle to su lica ubijena u Meji u toj antiterorističkoj akciji o kojoj ste vi govorili, po tvrdnjama iz ove optužnice.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja pretpostavljam da su godine starosti, a ne znam ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, ne, dole vam je, dato vam je na engleskom, to je Meja, to je Meja.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ovdje se, gospodine Miloševiću, očigledno je da su uglavnom, sem dvoje dece od 14 i 15 godina, uglavnom sve vojno sposobne osobe i, koliko vidim, svi su muškog pola. Ako su ove osobe poginule, one su mogle poginuti isključivo u borbi. Inače, meni ova imena, pravo da vam kažem, ništa ne znače, ali gledam pol i gledam godište.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi, dakle, tvrdite da su mogli poginuti jedno u borbi?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Na ovom prostoru, jedino u borbi, jer smo inače imali dosta dejstava terorista prema nama i nama, naši, normalno, prema teroristima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste vi, pukovniče, ikad čuli, ovdje je upotrebljen izraz koji sam vam pročitao, da su neki muškarci pogubljeni, sad da ne govorim da li su po kratkom ili dugom postupku, jer piše ovdje "po kratkom postupku pogubljeni", da li ste ikad čuli da je neko pogubljen?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: A to je besmislica izgovorena, posebno ova grupna pogubljenja. Toga ja garantujem da nije bilo, to sigurno na ovom prostoru, niti znam da je negde bilo. U mojoj jedinici to sigurno nije moglo da se dogodi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je vaša jedinica toga dana vršila bilo kakvo premeštanje civila?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa uopšte nije ni imala kontakt sa civilima, izuzev rano ujutro oko 8.30. Ja vam mogu i taj slučaj ispričati. Znači rano ujutru, negde oko 8.00, 8.30, bar u 8.30 sam ja dobio izveštaj, ovde u selu Korenica komandir voda je primetio grupu civila, možda 50, 60 i on je uputio jednu patrolu, znači dvojicu vojnika. Tu ima jedno groblje, ja ne znam da li možete na karti da ga uočite, uputio je dvojicu vojnika, da vide odakle su ti civili i da im kaže da idu svojim kućama, da ne treba tu da budu. Kada su vojnici prišli na nekih dvadesetak metara od grupe, iz njih je iznenada otvorena vatra, puščana i bačena je jedna bomba. I tu su mi ranjena dva vojnika, jedan teže, a jedan lakše. Po pristizanju komandira voda sa pojačanjem, teroristi su se najverovatnije povukli u ove obližnje kuće u selu Korenica. Znam to, jer su kasnije dejstvovali po sanitetskom vozilu koje sam uputio da izvuče te ranjene vojnike i da ih preveze u vojnu bolnicu. A komandir voda je civile propustio ovde do reke Erenik i rekao im da idu ka gradu Đakovica, jer im je tamo najbezbednije i tamo sigurno nema terorista i dejstava. I to je bio jedini slučaj da smo u toku ovog dana, a i 28., imali bilo kakav kontakt sa civilnim stanovništvom. S tim što kažem da su ovim putem od Junika prema Đakovici celog dana i 28. i 27. prolazile grupe civila, ali ih mi nismo kontrolisali, nismo ih zaustavljali, jer nismo imali, uostalom, ni takav zadatak. Bilo je pojedinih kontakata vojnika koji su im davali nešto hrane i vode, jer su u svakom slučaju te osobe bile i starije i bilo je puno dece i bili su iznemogli od pešačenja, ali drugog kontakta sigurno nije bilo. A jedinica i to ovaj levokrilni vod se samo u toku noći pomerio za nekih 150 do 200 metara, to jest severnije od ovog puta Junik - Đakovica, upravo iz razloga da civili koji prolaze ne bi nailazili na vojsku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad kad ste govorili o tome da je iz grupe otvorena vatra prema vašoj jedinici, da li je jedinica pucala tada prema ...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, samo iz razloga bezbednosti civila, a i kažem, oba vojnika su mi bila ranjena u tom prvom udaru. Normalno, kada je komandir, trebalo mu je desetak minuta da priđe sa pojačanjem, već su se tada teroristi izvukli u ove prve kuće, a civili su bežali prema vojsci. Znači i to govori dovoljno ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da se nisu plašili vojske.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da se nisu plašili vojske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala, vi ste o ovom događaju u Meji, a nisam siguran, kod mene nije obeleženo, gospodine Robinson, ova izjava gospodina Vukovića koja je pod rednim brojem 22 u ranije uvedenim dokazima, možete je videti na vašem spisku pod rednim brojem 22, znam da je bila izjava data ...

TUŽILAC NAJS: Kada bismo znali originalni broj dokaznog predmeta bilo bi lakše da to nađemo. Da li bi optuženi mogao da nam da originalni, prvobitni broj dokaznog predmeta?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 30.1 u dokazima Miloša Đošana, 30.1 u dokazima Miloša Đošana, a odnosi se na izjavu pukovnika Vukovića o dejstvu jedinice od 27., 28., to je dokaz 320, tabulator 30.1. Ja samo proveravam, gospodine Robinson, da li je to uvedeno sad kao dokazni predmet, jer je bilo označeno za identifikaciju sa zahtevom da se uvede. Ako nije uvedeno, da se uvede, s obzirom da je to izjava koju je pukovnik Vuković dao u vezi sa dejstvom jedinice 27., 28., a on je upravo sada o tome govorio.

SUDIJA KVON: Da, broj dokaznog predmeta za dokaze uvedene putem Đošana, je 321, samo zbog ispravke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Usvojen je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Ovde je svedočio svedok Beće Bečaj (Beqe Beqaj) koji je naveo da je avgusta 1998. godine stanovništvo Racaja i drugih sela prvi put napustilo selo kada je vojska i policija stigla u oblast sela i drugih susednih sela. On je svedočio na strani 9.116, 9.117. I onda kaže da su 14. aprila 1999. godine vojska i MUP ponovo došli u selo Racaj i svedok navodi da su naredili meštanima da napuste svoje kuće. Dakle da li je to tačno? Šta vi o tome znate?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ovaj drugi deo nije tačan, ali prvi deo je tačan, ali ja o njemu mogu da govorim, jer sam ja učestvovao u toj protivterorističkoj akciji. Znači početkom avgusta meseca 1998. godine po, to se vidi na ovoj karti, mada ove oznake nisu iz tog perioda. Po razbijanju

terorističkih uporišta, jednih, valjda, od najvećih na prostoru Metohije, Smonice (Smonice) i Neca (Nec), nastavljena je protivteroristička akcija na pravcu Nec - Ramoc (Ramoc) - Racaj - Pacaj (Pacaj). U ovoj protivterorističkoj akciji je učestvovao i deo moje jedinice. Rano ujutru, znači pre početka akcije, jedan meštanim iz sela Ramoc koji je video da se vojska u okolini Neca raspoređuje za akciju, došao je do vojnika, tražio je da razgovora sa komandantom i doveden je na moje komandno mesto. On mi je tu rekao da su teroristi još pre dva dana napustili selo Ramoc, a da su meštani po odlasku terorista prikupili oružje i predali ga i organima Ministarstva unutrašnjih poslova. Inače, teroristi su ih terali da kupuju puške i to po ceni od 200 nemačkih maraka tadašnjih, čak je bilo primera batinanja terorista onih koji nisu hteli da kupe oružje. On nam je, znači, garantovao da nema u selu naoružanih terorista i onda smo zajedno sa njim, normalno vojska u streljačkom rasporedu za pretres terena, došli do sela, uverili se da nema dejstva po jedinici, uverili se da nema dejstva po našoj jedinici, da nema, inače, naoružanih ljudi u selu, iako su oko sela bili iskopani zakloni, rovovi i saobraćajnice. Čak nas je taj seljak odveo i pokazao nam je iz sela Ramoc prema selu Korenica na dva mesta su bile postavljene protivoklopne mine, tako da smo mogli da ih obeležimo. Jedino nije znao za zaseok Kocaj da li u njemu ima terorista ili ne. Inače, kad govorim da je celo selo Racaj bilo naseljeno, da su stanovnici bili u njemu. Iz sela ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo da se razjasnimo, pukovniče: rekli ste delimično je tačno ono prvo, na šta ste konkretno mislili?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Upravo na ovo da je vojska, ali vam ja prvo pričam prvo o selu Ramocu, a ovaj je meštanim iz Racaja. Doći ću do toga, ako dozvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo izvolite.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Znači iz zaseoka Kocaj je otvorena vatra terorista po mojoj jedinici, oni su neutralisani vrlo brzo, čak mislim da je trajalo svega desetak minuta i verovatno su pobegli ka ovom šumovitom delu i naselju Racaj. Kada je deo moje jedinice došao u selo Racaj, odakle je ovaj svedok koji je davao izjavu, meštanim nije bilo. U selu Racaj su već, bila jedinica vojne policije koja je dejstvovala na ovom pravcu, ali znam da su nađeni spiskovi čitave jedinice, nađene su fotografije u uniformama naoružanih ljudi. U jednoj kući smo našli veliko skladište hrane i lekova, znači iz podruma je bio iskopan potpuno nov podrum, zaštićen vratima i dobro

maskiran. Iz svega ovoga sam zaključio da je na ovom prostoru boravila veća teroristička jedinica i da su se spremali za duži boravak na tom prostoru. To je što se tiče dolaska vojske i napuštanja sela od strane stanovnika, ali stanovnici su, po onim saznanjima koja sam dobio od mojih kolega iz vojne policije, otišli pre početka dejstava, što je sasvim normalno i za očekivati. Po obavljenom zadatku, deo moje jedinice se vratio u selo Ramoc i tu su bili narednih desetak dana radi kontrole teritorije. Nije bilo nikakvih incidenata sa civilima, čak je i moj lekar pri obilasku jedinice pregledao i civile i davao im određane lekove, normalno i oni su to uzvraćali sa hranom i tako dalje, bar ono šta su imali u tom trenutku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to se odnosilo sad ovo što ste objašnjavali na 1998. godinu.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Na 1998. godinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A sad vas pitam za ovo šta je rekao ovaj isti svedok da su 14. aprila vojska i MUP došli u selo Racaj i on onda kaže da su naredili meštanima da napuste svoje kuće.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa pazite, vojnici sigurno nisu bili u selu Racaj 14. aprila. Najbliža, inače, jedinica borbena ovom selu je bio moj bataljon, a ja sigurno znam da nijedan vojnik, a kamo li jedinica toga dana nije bila u pomenutom selu, tako da je to apsolutno netačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda se na tome nećemo više zadržavati. Svedok Dževahire Silja (Xhevahire Sylja) je ovde izjavila da su ...

SUDIJA BONOMI: Da li sam ja to ispravno shvatio, taj odgovor koji je trajao nekoliko minuta odnosio se na 1998. godinu, a pitanje je bilo u vezi sa 1999. godinom ili sam ja nešto pogrešno shvatio?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Bonomi (Bonomy), samo delimično, jer pitanje se odnosilo na izjavu svedoka Beće Bećaja koji je naveo da je avgusta 1998. godine stanovništvo Racaja napustilo selo zbog vojske, a onda da je ponovo došla 1999. godine vojska, 14. aprila. Dakle i jedno i drugo.

SUDIJA BONOMI: U redu, hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Svedok Dževahire Šila je ovde izjavila da su 14. aprila mešovite srpske snage ušle u Nivokaz (Novokaz), opština

Đakovica, da su ulazile u albanske kuće dajući ljudima pet minuta da ih napuste i tako se formirao konvoj koji je išao ka Đakovici i da je policija napala neke ljude u konvoju i govorila im da idu za Albaniju, da im nije bilo dopušteno da napuste potanju kojom idu prema Prizrenu i koja je bila zaobilazna i onda kaže da je konvoj zaustavljen na mestu blizu mosta Bistražin, da su srpske snage odvojile od konvoja i da je konvoj kasnije bio pogođen od strane NATO bombe, a ubrzo posle toga tri niskoleteća aviona koja su nosila srpske zastave bombardovali konvoj sedam puta i ubilo 70 do 80 ljudi. Evo, sve sam vam rekao to šta je ona objasnila da se desilo 14. aprila.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja u selu Nivokaz nisam bio tada, pa to ne mogu da komentarišem, ali sve ovo ostalo je dobrim delom neistina. Tačno je, doduše, da su tada avioni NATO snaga na više mesta gađali kolone civila i u sela Meja i u selu Bistražin i u selu Rogova (Rogove) i u rejonu švanjskog i terzinskog mosta. Počeli su oko 14.00, a završili su tamo oko 15.00, a što se tiče naših aviona, pa oni tada uopšte nisu leteli. To je 14. april. Nisu leteli iz dobro poznatih razloga, jer je potpuna prevlast bila NATO snaga u vazдушnom prostoru, a, ruku na srce, nije imali ni šta da leti. A meni je, par nelogičnosti se nameće u ovoj njenoj izjavi: znači kako je ona mogla da vidi avion, znači tri niskoleteća aviona, kaže nosila srpske zastave. Avion, najmanja brzina pri gađanju je najmanje 500 kilometara na sat. Ako avion leti tom brzinom, ne možete da stignete ni pogledom da ga ispratite, a kamoli da vidite detalje na tom avionu. A drugo, svaki normalan čovek kad ga bombarduje avijacija, pa čak i vojnik kome je to profesija, prvo šta uradi, on se zakloni u zaklon, a ne gleda u avion. A ovo je, inače, tačno da je NATO avijacija namerno, organizovano i precizno gađala kolone izbeglica i da je bilo u tom konvoju mnogo i poginulih i ranjenih. Te cifre su preko 80 poginulih i nekoliko stotina ranjenih. Ja ovde imam i knjigu koja svedoči o tom zločinu, pa ako vi želite, ja mogu da je pokažem, gde se, između ostalog i vidi da je pilotu aviona naređeno da dejstvuje po koloni civila. Ako želite, ja mogu to da vam pokažem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Izvolite.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je knjiga "Tragovi nečoveštva" izdata krajem 1999. godine. Slike su, doduše, crno bele, ali bolje što su takve, jer su jezivi prizori, čak i za nas koji smo bili na tom prostoru, gadno nam je da to ponovo gledamo. Ovaj svedok je govorio o Bistražinu, ali evo, prvo je počelo u naselju Meja. Oko 14.30, lepo se vidi da je isključivo kolona

izbeglica, civila, na traktorima, da nema vojne tehnike, ovde se na susednoj strani vide posledice dejstva NATO avijacije. Odmah da vam kažem da je prvu pomoć i prevoženje prvo ranjenih, a zatim i poginulih, skupljanje poginulih, jer je bilo veoma teško to uraditi, prvo su uradile jedinice policije, a onda je pristigla i vojska. Ove slike već pokazuju stravične prizore iz naselja Bistražin. Ovde na 86. stranici je snimljen razgovor između pilota borbenog aviona i komandnog mesta u vazduhu, znači nekog od AVAKSA (AWAX), verovatno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta piše?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: "Dobar dan Čarli Bravo" to je pilot na F-16 se tako predstavlja, "na poziciji sam 10, ispod nikakvog kretanja, molim informaciju o crvenim MIG-ovima", misli se na avione naših snaga. "Čarli Bravo, Majka" to jest AVAKS, u zagradi, "patroliraj prema severozapadu, pravac Prizren - Đakovica, crvenih MIG-ova nema u vazduhu". "OK, idem na 3.000 fita" to je na oko 1.000 metara. Majka Čarliju Bravo: "Dobijaš pojačanje za 10 minuta. Biće nešto interesantno južno od Đakovice". Čarli Bravo Majci: "Izlazim iz oblaka, još ništa ne vidim". Majka Čarliju Bravo: "Produži na sever, kurs 280". Čarli Bravo Majci: "Držim 3.000 fita, ispod mene je kolona automobila, nekakvi traktori, šta je to, tražim instrukcije". Majka Čarliju Bravo: "Da li vidiš tenkove, ponavljam, gde su tenkovi?". Čarli Bravo Majci: "Vidim traktore, valjda crveni nisu kamuflirali tenkove u traktore". Majka Čarliju Bravo: "Kakav je to čudan konvoj, kakvi civili, dođavola, to je sve srpsko maslo. Uništi cilj". Čarli Bravo Majci: "Šta da uništim, traktore, obične automobile? Ponavljam, ne vidim nikakve tenkove. Tražim dopunske instrukcije". Majka Čarliju Bravo: "To je vojni cilj, potpuno legitiman vojni cilj. Uništi cilj, ponavljam, uništi cilj." Čarli Bravo Majci: "Razumeo, lansiram". Čak je i portparol NATO-a, lažljivi Džejni Šej (Jamie Shea) morao pod pritiskom javnosti da prizna da je NATO počinio ovaj zločin, ali je normalno odmah izmislio onu frazu "kolateralna šteta", a ja tvrdim da je ovaj cilj namerno gađan što pokazuje naređenje koje je dobio pilot.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, pukovniče. Idemo sad na sledećeg svedoka. Merfidete Seljmani (Merfidete Selmani) je izjavila da su 14. aprila srpski vojnici ušli u selo Dobroš (Dobrosh). Prvo, da li znate gde je selo Dobroš i da li je vaša jedinica neka bila u blizini?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Znam ja dobro gde je selo Dobroš, kao što znam i celo Kosovo i Metohiju, ali moja jedinica je bila daleko od tog sela, tako da slabo mogu da budem od pomoći kada je to selo u pitanju, jer nisam bio tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, to selo nije ni u pitanju, nego kaže: "Kada smo prošli", stanovnici su izbegli, "kada smo prošli Đakovicu i došli blizu mosta Bistražin, svedok je čula eksploziju i videla kako dim dolazi iz praca dela konvoja koji je bio ispred nje" i da su na mestu eksplozije bili leševi, traktor je bio pogođen od strane bombe koje su pale iz vazduha. Da li je to ono šta se dogodilo?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa to je upravo ovo o čemu sam do sada pričao. Znači bilo je, nisu doduše bile bombe, bile su rakete sa borbenih aviona F-16. Ali civil u svakom slučaju ne pravi razliku između bombe i rakete. To je upravo ono o čemu sam malopre pričao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Pukovniče, pod tačkom 53 optužnice koja se odnosi na Kosovo, navodi se da sam ja planirao, podsticao, naredio, počinio ili na drugi način pomagao i održavao namernu i široko rasprostranjenu ili sistematsku kampanju terora i nasilja uperenu protiv albanskog civilnog stanovništva koje živi na Kosovu u SRJ, koja je sprovedena uz pomoć snaga SRJ i Srbije, koje su preduzele operacije usmerene protiv kosovskih Albanaca sa ciljem da se znatan deo kosovskog albanskog stanovništva protera sa Kosova, u nastojanju da se obezbedi dalja srpska kontrola u pokrajini. Dakle to piše u ovoj tački. Da li vam je bilo šta, ili danas poznato bilo šta od ovoga? Jeste li ikad čuli za neku kampanju, za neki plan, za neki cilj koji bi bio makar i približan ovome šta sam vam sada pročitao?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ništa mi od ovoga nije poznato, niti sam ikada video ni čuo za nekakav plan. Inače, vojska je tada izvršavala samo Ustavom predviđene obaveze, a to je: branila je suverenost, teritoriju, nezavisnost i ustavni poredak, tako da ni za kakav ovakav plan niti neki drugi zadatak nisam čuo, niti je bar moja vojska, moja jedinica takav plan dobila niti izvršavala bilo kakav zadatak, vezan za neki ovakav plan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, u tački 55 se navodi da su snage SRJ i Srbije "na nameran način i široko rasprostranjen silom proterale hiljade kosovskih Albanaca iz njihovih domova sa Kosova i Metohije i da su namerno

stvarale atmosferu straha i primenom sile, pretnjom silom i delima nasilja". Dakle, recite mi da li je ovo tačno? Da li ste vi, da li je vojska, da li ste ikad čuli za neku ideju sličnu ovoj?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ovo apsolutno nije tačno. Moje komandno mesto je bilo jedno vreme u rejonu sela Brekovac, to je na samom ulazu u Đakovicu, pa u tom selu, na mom komandnom mestu je bilo dosta i Cigana, par porodica Srba, ali je bilo dosta i Šiptara. Pa tu je živela porodica, ako se dobro sećam Čeku (Ceku), a njegov brat od strica, Aćif Čeku (Aqif Ceku) je bio jedan od lokalnih komandanata terorističke organizacije, takozvane Oslobođilačke vojske Kosova (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves). I on nam nije smetao, jer je bio lojalan čovek, bez obzira što mu je brat od strica bio čak i komandant terorista. Bila je porodica Arifaj (Arifaj) i to nekoliko kuća, ja na žalost nemam ovde precizna imena, ali ja mogu da vam nabavim i spiskove Šiptara koji su bili u Brekovcu. Dalje, da smo imali nameru da proterujemo bilo koga, pa logično bi bilo da to uradimo iz zone odbrane, pre svega. A da vam kažem, stanovnici su se selili isključivo iz onih mesta koja su bila bombardovana i zbog straha od bombardovanja. Ovo naselje Firza (Firze) koje je u neposrednom rasporedu borbenom, ono je prešlo samo u selo Moglice (Maliq) i Raca (Race) i pokazalo se da su dobro odlučili, jer je to selo direktno gađano kasetnim bombama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zašto je gađano kasetnim bombama? Da li imate neku predstavu o tome?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Nikada, gospodine Miloševiću, za vreme rata tu nije bila nijedna jedina jedinica. Koristio sam isključivo ja ovaj put kada sam obilazio deo jedinica na položaju i koristila su ga vozila pojedinačna koja su vršila sanabdevanje iz Đakovice ovih jedinica na položaju. A gađano je, ja pretpostavljam, jer su sva ova mesta, naselja ostala, ostali su stanovnici u njima, trebalo je i njih pokrenuti, radi navodne humanitarne kaatstrofe. Znači Moglica, Raca, Petrušan (Pjetershtan), Dolj (Dal), Kruševac (Krushec), Dubolj i ovamo Bistražin, ne vidi se, kao najveće mesto, ostali su sve vreme rata i nikada nije bilo nikakvih incidenata. Bio je jedan slučaj krađe i oduzimanja bespravno nekog traktora, pa je došla vlasnica tog traktora da nam se požali kako je vojska uzela traktor i našli smo i taj traktor i vratili joj. To je jedan jedini slučaj da je sa meštanima ovih sela bilo incidenata. Bio je još jedan slučaj koji je svrstan kao ratni zločin, gde je vojnik na kontrolnom punktu ubio civila, čak mi smo kasnije ustanovili, nije bio sigurno iz ovih sela, ali je bio civil, nenaoružan i vojnik je uhapšen, izvršena je istraga, znači

sve one radnje koje se rade u tom slučaju i vojnik je uz krivičnu prijavu predat Ratnom sudu. Ja ovde igrom slučaja imam krivičnu prijavu protiv tog vojnika, pa ako želite, mogu da je pokažem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ja mislim da je dovoljno to što ste rekli u ovom svedočenju. U tački 56 navodi se da su "široom Kosova snage SRJ i Srbije vodile kampanju uništavanja imovine albanskih civila na Kosovu, tako što su granatirali gradove i sela", dakle smišljena kampanja uništavanja imovine granatiranjem gradova i sela, "spaljivana i uništavana njihova imovina, to jest kuće za stanovanje, poljoprivredna gazdinstva, privredni objekti, kulturni spomenici, verski objekti i uništavana lična imovina". Je li to bio deo vaših aktivnosti u bilo kakvom smislu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ovo sigurno nije bio deo mojih aktivnosti. Ja sam o aktivnostima jedinice juče, pardon, prošlog dana, prethodnog dana svedočio, a inače besmisleno je granatirati gradove, a u svim većim naseljenim mestima, a posebno u gradovima su upravo bili delovi naših snaga. Pa ko normalan može da gađa i da granatira grad u kome se nalazi njegova jedinica? Granatiranje u širem smislu, to jest raketiranje i bombardovanje isključivo je vršila avijacija NATO snaga. Ja sam, doduše, imao jedan slučaj paljenja kuća od strane vojnika, bezrazložno zapaljene su dve kuće i to istočno od ove, na karti nema taj prostor, u mestu, ovaj, Damjane (Damjan), a li su odmah preduzete mere i takvi slučajevi se više nisu ponovili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pukovniče, kad ste rekli da to nije radila vaša jedinica, da li vam je poznato da je ijedna jedinica Vojske Jugoslavije vršila takvo nasilje, granatirala gradove i sela ili uništavala imovinu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ništa mi od toga nije poznato. Da se tako nešto desilo, ja bih to morao da znam, jer sam bio na takvom mestu i na takvom položaju, a inače i vi znate, sve ovo šta pričam, ja govorim iz ličnog iskustva, jer sam neprestano bio na terenu. Dalje, ja sam dobijao redovno informacije od meni susednih jedinica. Dobijao sam obaveštenja od pretpostavljene komande, dobijao sam izveštaje od mojih potčinjenih jedinica, tako da je nemoguće da se nešto ovako desi, a da ja za to ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je tačno ovo šta se tvrdi da su snage vojske pratile grupe proteranih kosovskih Albanaca do granice, jer su time htele da im drže pod kontrolom kretanje do granice, njihove?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam vam već pet ili šest puta rekao da proterivanja Šiptara nije bilo. Znači, oni koji su odlazili, oni su odlazili sami. Ako su bili proterani, onda ih je proterivala, isključivo teroristi terali ih da idu, a potpomagale NATO snage namernim bombardovanjem civilnih ciljeva. A što se tiče ove neke kontrole, ja mogu da govorim za moju zonu. Već sam rekao da je ovaj granični prelaz Čafa Prušit (Qafa e Prushit) koji je bio u zoni odgovornosti moje jedinice, bio zaprečen i u protivoklopnom i u protivpešadijskom smislu. Takođe po dubini ovoga puta, levo i desno od puta bile su postavljene protivoklopna minska polja, ja se izvinjavam, već malo teže pričam i protivoklopna i protivpešadijska minska polja. Deonice puta su bile pripremljene za rušenje, to znači iskopan minerski bunar, postavljena velika količina eksploziva, povezani električni vodovi. U tim slučajevima, iz razloga bezbednosti civila u onih pet dana kad su prolazili preko ovog graničnog prelaza, vojska ih je vodila do granice da ne bi skrenuli s puta i da ne bi imali, da ne bi nastradali na našoj teritoriji. A inače nikakvog drugog praćenja, proterivanja i držanja pod kontrolom. Pa šta ću da ga držim pod kontrolom civila nenaoružanog u borbenom rasporedu moje jedinice. To je apsolutna besmislica.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, idemo sada na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pre nego što nastavim, gospodine Robinson, ja želim da zatražim da knjiga koju je svedok upotrebio u davanju odgovora na jedo od pitanja, to je knjiga koja nosi naziv "Tragovi nečoveštva", on je pokazao fotografije i pročitao transkript razgovora između pilota i komandnog centra, kada je izvršeno bombardovanje tih civilnih, tog civilnog cilja, da se uvede u dokazne predmete.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ja u ovom trenutku ne znam kakav ću stav da zauzmem o transkriptu, ali dok ne dobijem zadovoljavajuće objašnjenje

da je transkript pouzdan, nisam siguran da ima neku vrednost i za sada ne mogu o tome još unakrsno da ispitujem. Vi znate da mi ne osporavamo da je u taj događaj umešan NATO, ali pozivam Pretresno veće da odloži razmatranje tog dokumenta kao dokaznog predmeta sve dok ne budem u situaciji da vidim li ja mogu da prihvatim to kao dokaz ili ne. Inače, jednostavno uvodimo u spis nešto šta je iskaz iz druge ruke i šta ne može da se proveriti.

SUDIJA KVON: Da, ovde nije identifikovan izvor tih informacija.

SUDIJA ROBINSON: Da li vi kažete da ćete vi možda ovo da prihvatite?

TUŽILAC NAJS: Ja ću sigurno da prihvatim delove te stvari, jer nigde se ovde ne osporava da se radi o događaju koji je pruzrokovao NATO. Drugo je, naravno, pitanje koju težinu tome treba da se prida, a opet drugo je pitanje, ovaj navodni transkript razgovora između dvojice pilota, to je nešto na šta ne mogu ovog trenutka da odgovorim.

ADVOKAT KEJ: Meni se čini da bi to moglo da bude i u izveštaju NATO, namam to ovog trenutka pri ruci, ali mislim da je to tamo.

SUDIJA KVON: Ja sam želeo da pitam svedoka da li zna bilo šta o izvoru tog transkripta između "Majke" i "Čarlija Bravo".

SVEDOK VUKOVIĆ: Gospodine Kvon, izvor je obaveštajna informacija jedinice i to dela 52. čete za elektronsko izviđanje i protivielektronska dejstva koja se delom nalazila i u gradu Đakovica, znači snimljen je razgovor, radio saobraćaj, znači razgovor između pilota i komandnog aviona, a takođe taj razgovor je emitovan i na više televizijskih stanica.

SUDIJA KVON: Izvinjavam se što vas prekidam. Da li hoćete da kažete da je to snimljeno u brigadi kojom je komandovao general Đošan?

SVEDOK VUKOVIĆ: Ne, ne, ta 52. četa elektronskog izviđanja, to je bila jedinica korpusna, znači Prištinskog korpusa, a sticajem okolnosti deo je bio raspoređen i u Đakovicu. Inače nije joj komandovao ...

SUDIJA KVON: Onda biste ovde vi trebali da imate originalni, sirovi materijal, dakle materijal koji sadrži snimak.

SVEDOK VUKOVIĆ: Pa ja, gospodine Kvon, nisam dobijao nikakav materijal od te čete. Logično je da sav materijal ide u komandu korpusa, u obaveštajno odeljenje, oni sve obaveštajne informacije obrade i dostave drugim jedinicama na korišćenje. Znači lanac komandovanja je, inače, takav.

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: U ovim okolnostima odložićemo uvrštavanje ovog dokumenta u spis. Nastavite, molim vas, gospodine Miloševiću. Gotovi ste?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, samo još par pitanja imam. Malopre ste objašnjavali kako ste propustili civile. Vi ste pre nekoliko dana govorili o tome da ste pokušali da ubedite civile koji su želeli preko granice da ostanu tu i objasnili ste i da su stanovnici nekih albanskih sela uz granicu imali dobru nameru da ih prime. Da li se sećate toga?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da, da, kako da ne? Govorio sam o tome. Znači ovde je selo Žub (Zhub), možete da primetite, do tog sela je moguće bilo doći motornim vozilima, jer je dalje od sela Žub do graničnog prelaza na više mesta bio zaprečen put, između ostalog to sam i objasnio. Meštani ovog sela Žub su se nudili da prime, ja govorim u dva navrata je bilo reči o tridesetak starijih osoba i dece male, hteli su da ih prime, ali oni nisu o tome uopšte hteli da razgovaraju, već su samo uporno ponavljali, "moramo da idemo". Na pitanje zašto moraju, odgovaraju na prvom mestu da je to strah od bombardovanja, bilo je i onih koji su govorili da se plaše terorista, iz toga sam ja izveo zaključak, ali ja vam mogu reći da je vršena jedna sistematska kampanja zastrašivanja civila. Ja vam mogu pokazati deo letaka koji je bacan iz aviona NATO snaga. Koji je, garantujem, isključivo usmeren prema civilnom stanovništvu, jer na moju jedinicu, a koliko znam, a znam dobro, nije imao efekta ni na jednu drugu jedinicu Vojske Jugoslavije. Jer ovo ko god vidi, njemu će biti jasno da se ovim, ovakvim porukama mogu plašiti samo civili, a ne vojnici. Jer vojnici, da vas podsetim, su namenjeni, zato vojska i postoji uostalom, između drugih zadataka i da vodi oružanu borbu, ali civili sigurno nisu za to ni obučeni, ni pripremljeni. Evo ovde vidite jedan strategijski bombarder B-52 koji je inače korišćen, korišćen i po mojoj

jedinici, a masovno po ostatku brigade, ja ne znam ovim da rukujem, pa kaže gore, možete da pročitate, vidi se jedna crna ptica, inače kako nazivaju ovaj stratejski bombarder kako ispušta bombe, gore piše "hiljade bombi" i kaže "volja, moć i podrška sveta, da ih neumorno bacamo na vašu jedinicu". E sad da vam opet nešto kažem. Preko rejona ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala, pukovniče.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da idemo dalje.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ima ovde i "strašna smrt" i "ne čekaj na mene" i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi cenite da su ti leci imali isto tako veoma jak uticaj na civilno stanovništvo?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Veoma jak uticaj, isključivo uticaj na civilno stanovništvo, jer nisu imali efekta na moju jedinicu, nikakvih. Čak sam očekivao da će takva sila kao što je NATO savez da smisli nešto bolje, ako želi da zaplaši jednu ozbiljnu vojsku kakva smo mi bili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, tačka 61 je posvećena oduzimanju i uništavanju dokumenata za ličnu identifikaciju, saobraćajnih dozvola i drugih dokumenata. Da li ste ikad čuli za neko oduzimanje dokumenata?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Čuo sam za oduzimanje dokumenata, ali prvo da kažem da vojska sigurno to nije radila, da je inače besmislica nekome oduzeti dokument, jer svaki građanin, mislim svake države, pa i Savezne Republike Jugoslavije, ako ostane bez dokumenta, on može da taj dokument izvadi ponovo, znači besmislano mu je oduzeti nešto, ako je propisan postupak kako se do njega ponovo može doći. Rekoh čuo sam samo za jedan slučaj i to na graničnom prelazu Vrbnica ...

SUDIJA ROBINSON: Koliko bi vremena trebalo, otprilike, da se dobije kopija?

SVEDOK VUKOVIĆ: Kopija čega, ne razumem.

SUDIJA ROBINSON: Upravo ste rekli da nema nikavog smisla da vojska zaplenjuje identifikaciona dokumente, zato jer je vrlo lako da se dobiju duplikati. Ja vas sada pitam koliko bi za to trebalo vremena?

SVEDOK VUKOVIĆ: Oprostite, nisam vas razumeo. Propisano je to u Ministarstvu unutrašnjih poslova. Najduže se čeka za pasoš, mislim al' nemojte me držati za reč, da je u pitanju tri do pet dana. Za ličnu kartu možda dan manje, ne znam za saobraćajnu dozvolu, za auto ... Znači, to je, otprilike, tri do pet dana se čeka na izdavanje svakog dokumenta. Naravno kad se preda zahtev, fotografije, uplati određene svota novca i tako dalje. Ja sam za pasoš čekao svega tri dana, na primer kad sam ga vadio.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam.

SVEDOK VUKOVIĆ: Nisam završio odgovor. Ako mi dozvolite, vezano za oduzimanje dokumenata.

SUDIJA ROBINSON: Da, izvolite.

SVEDOK VUKOVIĆ: Poznat mi je ovaj jedan slučaj na graničnom prelazu Vrbnica, opet kažem to je van zone odbrane moje jedinice, ali sam čuo da su par policajaca oduzimali civilima Šiptarima lična dokumenta i čak skinuli nekoliko tablica sa automobila, da je o tome odmah izvešten i komandant brigade, ali i načelnik MUP-a. Pošto je komandant brigade tada imao druga posla i obaveze, a bio je u nadležnosti granični prelaz jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova, lično je načelnik MUP-a Prizren otišao tamo, naredio da se takvi slučajevi ne ponavljaju, a koliko sam čuo i preduzeo je određene disciplinske mere prema pripadnicima MUP-a koji su to radili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je reč i Sekretarijatu unutrašnjih poslova Prizren i intervenciji načelnika Sekretarijata unutrašnjih poslova Prizren kad je saznao za to.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno tako, ali je to saznato u vrlo kratkom roku i brzo se takva jedna nepravilnost otklonila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite samo još da li ste vi kao oficir Vojske Jugoslavije ikad dobili neko naređenje ili čak i usmeno ili na bilo kakav drugi način, da se izvrši pritisak, da se, da ne kažem deportuju kosovsku Albanci sa Kosova?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Naređenje, gospodine Miloševiću, naređenje je iste težine, bez obzira bilo ono usmeno ili pisano, ali nikada nikakvo naređenje nisam dobio da se bilo koje lice, a ne grupa, deportuje, a uostalom mogu da vam kažem da takvo naređenje sigurno ne bih izvršio, a mislim da ne možete naći nijednog oficira Vojske Jugoslavije koji bi vam, pardon, koji bi takvo naređenje izvršio. Uostalom u vojci je jasno definisano i kakva se naređenja izdaju i koja se naređenja moraju izvršiti, a koja ne smeju da se izvrše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste ikad dobili bilo kakvu informaciju o bilo kakvom planu o etničkom čišćenju?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nikada nisam čuo, niti video bilo kakav plan, niti čuo od bilo kojeg mog kolege da je video ili čuo za takav plan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je uspešno funkcionisao sistem komandovanja prema svim vašim saznanjima na Kosovu i Metohiji i da li bi se on odvijao u skladu sa Pravilima službe?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Sistem komandovanja je funkcionisao na Kosovu i Metohiji kada je vojska u pitanju kao i u svakoj drugoj jedinici koja je bila na nekoj drugoj teritoriji Savezne Republike Jugoslavije i ovaj sistem je zasnovan, pre svega na Ustavu, da vas podsetim, Savezne Republike Jugoslavije iz 1993. godine, ako se sećam član je 135 i tamo se kaže da Vojskom Jugoslavije u ratu i miru komanduje predsednik republike u skladu sa odlukama Vrhovnog saveta odbrane. Zakon o vojsci razvija ovu tezu, pa pored odredbi prepisanih iz Ustava koje sam malopre citirao i odredbe da je Vojska Jugoslavije oružana sila koja brani suverenost, teritoriju, nezavisnost i ustavni poredak stoji u članu 3 da se komandovanje u vojsci zasniva na načelima jedinstva komandovanja u smislu upotrebe snaga i sredstava, jednostarešinstva i subordinacije. Najkraće, na čelu ...

SUDIJA ROBINSON: Pukovniče, nisam siguran da je to pitanje na koje vi možete da odgovorite, da li je komandni lanac funkcionisao kako treba. Možda vi jednostavno niste u poziciji da odgovorite na to pitanje. Mislim da je to pitanje u vezi s kojim ćemo mi sami morati da donesemo odluku, gospodine Miloševiću. Dajte da pokušamo da zavrimo sa glavnim ispitivanjem ovog svedoka. Da li imate još pitanja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Još par pitanja. Da li imate saznanja o neposrednom sadejstvu i saradnji NATO i UČK za vreme rata na Kosovu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ko će drugi da ima, ako nemam ja, znači ja sam neprestano bio na granici prema Albaniji odakle su išli najveći napadi, odakle je direktno vršeno dejstvo avijacije, preleti, ali i dejstvo kopnenih snaga. Ono je bilo, znači, sadejstvo između NATO snaga, oružanih snaga Albanije i terorista je bilo neprekidno i odlično organizovano. A ovo vam govorim na osnovu toga jer sam lično bio prisutan za sve vreme rata, jer sam dobijao izveštaje od svojih potčinjenih jedinica, jer sam dobijao naređenja i obaveštenja od pretpostavljenih komandi, a uostalom to potvrđuju i moji dokumenti. Ja mogu da vam citiram iz ovih mojih tabulatora koje ste uveli kao dokazne predmete, a koje niste do sada pomenuli u glavnom ispitivanju, gde se upravo vidi sadejstvo između avijacije, između oružanih snaga Albanije, između terorista, kako onih koji napadaju iz Albanije, tako i onih koji deluju po dubini naše teritorije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na koje tabulatore mislite?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pre svega na borbeni izveštaj. To je, ako se ne varam, tabulator 2. Evo, mogli biste pogledati stranicu 189 ...

SUDIJA BONOMI: Zar mi nismo imali dokaze o tome pre dva dana, ili je to bio gospodin Đošan? Malo je zbunjuće kada imamo dva svedoka u isto vreme, ali nedavno smo čuli iskaz o aktivnostima sa albanske strane granice u vezi sa delovanjem NATO.

TUŽILAC NAJS: Časni sudija ima na umu svedočenje ovog svedoka. Mislim da je to bilo pitanje koje je postavljeno u vezi sa akcijama o kojima je govorio, sa teritorije Kosova i sa teritorije Albanije. Mislim da je to bio ovaj svedok koji je dao odgovor.

SUDIJA BONOMI: Pa bilo je dosta pitanja koja su se bavila postojanjem veze između NATO i albanskih snaga i OVK i to s ovim svedokom. Imam utisak da poslednjih dana ponovo prelazimo iste teme sa ovim svedokom. Njegov iskaz traje već tri puta više nego što je predviđeno i čini se da je on tu da popuni vreme umesto da se napreduje sa izvođenjem dokaza.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, privodite kraju glavno ispitivanje. Sada vodimo računa o vremenu, ne napredujemo uopšte.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, dokazi o tome postoje u vašim borbenim izveštajima. Da li je ta saradnja i sadejstvo nesumnjiva sa stanovišta vašeg ličnog iskustva i svih izveštaja koje ste dobijali, primali i komunicirali?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Svakako, gospodine Miloševiću, na osnovu ličnog iskustva ...

TUŽILAC NAJS: Ja ne vidim u čemu je vrednost tog pitanja.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, stvari postaju sada kontraproduktivne, jer vi postavljate stalno sugestivna pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li ste naveli ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs. Da li vi imate i drugih pitanja gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imam drugo pitanje, gospodine Robinson. Vi ste rekli da ovo pitanje više ne postavljam, ja ga ne postavljam.

SUDIJA ROBINSON: To je bilo sugestivno pitanje i ja počinjem da mislim da smo došli u tu fazu vašeg glavnog ispitivanja kada se vi, jednostavno, ponavljate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mi smo na kraju, gospodine Robinson, na samom kraju. Da li ste naveli sve primere iz vaše zone ili bar većinu primera iz vaše zone u kojima je NATO gađao civilne ciljeve?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Na ovom Sudu nisam, mogu da ih navedem, ja sam ...

SUDIJA BONOMI: Sa takvim pitanjem dolazimo u opasnost da ostanemo ovde nerednih sto sati izvođenja vaših dokaza. Morate da se fokusirate i da usmerite pažnju ovog svedoka na događaje, konkretne događaje, ukoliko želite zadovoljavajuće da obavite ispitivanje ovog svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, govorim o gađanju civilnih ciljeva od strane NATO. Da li je NATO naneo više štete vojnim ciljevima ili civilnim ...

SUDIJA BONOMI: U čemu je relevantnost još jednog takvog pitanja o toj temi, kada smo čuli mnogo dokaza od ovog svedoka u vezi s tim da je NATO gađao civile i da je bombardovanje uticalo na iseljavanje stanovništva? Kakav je smisao ovog pitanja sada? Šta on još može da kaže o toj temi?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam ga upravo to pitao, to šta ste vi sada pitali, gospodine Bonomi, šta još može da kaže o toj temi, jer je to vrlo bitna tema. Ako ne može više ništa da kaže, ja ću se još samo osvrnuti na tabulatore 4 i 5 za koje je gospodin Najs ukazao da imaju marginalni značaj. To vam je sveska primljenih tekegrama i sveska otposlanih telegrama. Gospodine Robinson, ja samo želim da utvrdim osnovu da se ovi dokazni predmeti uvedu. Prema tome ...

TUŽILAC NAJS: Pretresno veće se seća da su ova dva tabulatora, tabulatori kojima se nije bavio optuženi ni u jednom pitanju koje bi ukazalo na njihovu relevantnost i mislim da je sudija Bonomi upravo ukazao na to. Zbog toga nisu uvedeni kao dokazi i mi smo prešli preko njih. Da li sada ima ikakva osnova na kojoj bi se utvrdila njihova relevantnost, ne znam, ali zaista sumnjam u to.

SUDIJA ROBINSON: Pa možda će on da bude u mogućnosti da utvrdi osnovu za tako nešto. Dozvolićemo vam da postavite konkretno pitanje u vezi s tom temom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo, molim vas, pogledajte svesku primljenih telegrama, ja vas molim samo par primera, na primer na strani 23 levo imate izveštaj komandira Druge motorizovane čete od 20. maja. Pod tačkom 1 dostavlja podatke o vojniku koji je počinio krivično delo.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Samo momenat da ja to nađem. Da, ovde se vidi da komanda Druge motorizovane čete 20. maja dostavlja podatak da se vojnik pod nazivom "Brzi", rođen 12. juna ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne morate da idete detaljno, samo ...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da, da, ali, gospodine Miloševiću, da bi ovo bilo jasno, moraju se uporedo gledati sveske ...

SUDIJA ROBINSON: Pukovniče, pukovniče, samo odgovorite na pitanje pa da idemo dalje. Nisam vas čuo, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Strana 32 u verziji na engleskom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, da li se na stranici 23 pojavljuje izveštaj komandira Druge motorizovane čete, to je knjiga primljenih telegrama?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno, pojavljuje se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je u vezi s tim iz sveske poslatih telegrama na stranici 16, gde se od tog komandira traži da dostavi podatke o vojniku za koga se tada zna nadimak i da se traži zato što je izvršio krivično delo?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Samo momenat da to nađem. Ja se baš ne snalazim najbolje sa papiruma. Molim vas, ponovite mi samo koja je stranica u svesci poslatih telegrama?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U svesci poslatih telegrama je stranica 16, desno.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da, ovde komanda Drugog motorizovanog bataljona 20. maja traži podatke o vojniku sa nadimkom "Brzi", koji je počinio niz teških krivičnih dela. U potpisu je poručnik Nešović Nenad, on je bio referent bezbednosti u mom bataljonu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u ovoj knjizi primljenih telegrama, izveštaj komandira ...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno tako, da ga je odmah pronašao, ovde čak imate i vreme, ako pogledate na stranici 16, u 12.10 je poslat zahtev ...

SUDIJA BONOMI: Bilo bi mnogi interesantnije da se sazna o kakvom krivičnom delu je reč.

SVEDOK VUKOVIĆ: Mogu i to da vam kažem. Krivično delo je bilo silovanje, znači dva vojnika su pobegla sa položaja, otišla u grad Prizren, upali su u jednu kuću gde su živeli, normalno, ljudi ...

SUDIJA BONOMI: Hvala lepo. To je dovoljno, hvala.

TUŽILAC NAJS: Bojim se da taj deo nije preveden, nisam uspeo da nađem.

SUDIJA KVON: To je strana 34 tabulatora 5. U sredini.

TUŽILAC NAJS: 10. maj 1999. godine je u sredini.

SUDIJA KVON: Da, ali onda posle toga imate da je predat 20.

TUŽILAC NAJS: Sada vidim, hvala.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pogledajte opet knjigu primljenih telegrama, stranica 31, desno pri dnu. Izveštaj komandira Druge motorizovane čete od 25. maja 1999. godine da je priveo vojnika za koga se sumnja. Strana 31, desno pri dnu. Sveska primljenih telegrama.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da, on ovdje izveštava da je priveo još jednog vojnika i traži da dođe oficir bezbednosti po njega, a radi se o drugom vojniku koji je zajedno sa ovim pod nadimkom "Brzi" učestvovao u tom krivičnom delu. Ja doduše za njih nemam krivične prijave, jer se one ne čuvaju u jedinici, ali imam broj upisnika sa Ratnog suda i znam sigurno da su izvedeni na Ratni sud i osuđeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A na strani 32, desno dole? To vam je odmah sledeća, izveštaj komandira Druge motorizovane čete od 26. maja 1999. godine, da je vojnika ...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa tačno, tog vojnika koji je napustio komandu čete, verovatno niko nije mogao da dođe iz komande brigade, pa ga je on sproveo u Prizren i predao organima vojne policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala. Znači samo kratko da pređemo. Na stranici 29 levo, odmah vam je ispred te, to je sveska primljenih telegrama. Izveštaj komandira Druge čete o borbenoj kontroli teritorije od 22., a desno imate naređenje komandanta pukovnika Delića za borbenu kontrolu teritorije.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Samo momenat, morate mi reći koja je stranica?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Stranica 29 primljenih telegrama.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da, našao sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači levo imate izveštaj komandira Druge čete, a desno imate naređenje komandanta 549. brigade od 23.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno tako, znači 22. maja 1999. godine izvestio me komandir te čete da je vršio borbenu kontrolu teritorije, izveštava šta je bilo sa teroristima, šta je zarobio od sredstava i dao im je određene predloge. Ja sam odmah izvestio komandanta brigade, to jest nisam mogao odmah, jer je u toku noći mene izvestio komandir čete. Ali 23. sam poslao moj izveštaj, mislim da i njega imate u svesci poslatih telegrama, a onda je odmah 23. komandant brigade svim jedinicama u brigadi poslao jedno naređenje iz koga se vidi da još postoje aktivni teroristi u našem borbenom rasporedu, naređuje šta jedinice da preduzmu kako bi se zaštitile od terorističkih dejstava i na sledećoj strani pohvaljuje jedinicu koja je uspešno izvela borbenu kontrolu teritorije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, da li se iz ovih telegrama kako se vidi može da izvuče neki zaključak o komuniciranju između vas kao komandanta te borbene grupe, sa komandirima četa između vas i komandanta brigade, odnosno da li se mogu da vide povezano događaji i način komandovanja o sasvim konkretnim stvarima?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa to je, gospodine Miloševiću, upravo ono šta sam ja hteo da objasnim kroz pitanje funkcionisanja sistema komandovanja. Ja sam hteo da pričam samo o taktičkom nivou na kome sam ja bio, ali mi nije dozvoljeno. Ali ovo je očigledan primer za to da se se svi izveštaji iz potčinjenih jedinica slivaju kod mene, da ja na osnovu svih tih izveštaja izveštavam moju pretpostavljenu komandu, a da komanda odmah radi određena dokumenta i preduzima mere u cilju poboljšanja komandovanja i u osnovi izvršenja borbenog zadatka, a to je odbrana zemlje od agresije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, pukovniče, samo par stvari iz sveske poslatih telegrama. Već smo jednu identifikovali na strani 16 gde to korespondira sa onim merama preduzetim prema učiniocu krivičnog dela. Pogledajte na stranici 23 iz sveske poslatih telegrama, levo, naređenje komandiru Druge motorizovane čete za upotrebu snaga i pogledajte svesku primljenih telegrama na stranici 35, levo gore.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Samo momenat.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači stranica 23, levo, naređenje komandiru Druge čete, a u svesci primljenih telegrama imate na stranici 35, predlog komandira čete.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste, jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako, dakle, taj proces teče? Šta se vidi iz ovoga, šta predlaže komandir čete, od koga traži odobrenje, da li mu se daje odobrenje, o čemu se tu radi ...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa taj komandir čete je, podsetiću vas na onaj tabulator 6, dobio zapovest moju za odbranu. Ovde se desila jedna nepredviđena okolnost. Ta je kopnena operacija "Strela" koja je najmasovnije krenula sa Paštrika (Paštrik) i ugrozila meni bok i samu tu četvu, pa mi je taj komandir čete tražio odobrenje da pomeri borbeni raspored tamo gde mu ja nisam naredio po zapovesti. Znači ne može da promeni nijedan elemenat borbenog rasporeda dok ne dobije moje odobrenje. Normalno, isti dan sam sagledao situaciju, a i lično otišao kod tog komandira, ali bez obzira što sam lično otišao, morao sam i u pisanom obliku dati naređenje kojim se odobrava promena položaja, delimična, to jest odobravam predlog komandira, jer je bio pametan i svrsishodan. Iz toga se isto vidi lanac komandovanja u vojsci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, on ne može da promeni nijedan elemenat borbenog rasporeda bez vašeg odobrenja? Vi ne možete da promenite nijedan element vašeg borbenog rasporeda bez odobrenja komandanta brigade, a on bez odobrenja komandanta korpusa?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno tako, gospodine Miloševiću. Ima tu, Pravilo službe je navelo samo jedan primer kada vojno lice može da upotrebi jedinicu samostalno, a to je ako je ispoljen direktan napad na jedinicu. Prvo će da upotrebi jedinicu, a onda će da izvesti svog komandanta. U svim drugim slučajevima upravo je tako kako ste vi rekli.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, samo trenutak. Šta svi ovi dokazi treba da pokažu, dokazi i komandnom lancu koje izvodite? Šta pokušavate time da utvrdite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da utvrdim kako funkcioniše vojska na taktičkom nivou na kakvom je komandovao pukovnik Vuković. Dakle na osnovu dokumenata, knjige poslatih i primljenih telegrama, vidi se da ne postoji

nikakva mogućnost da se vojska čak i pomera bez naređenja, da svako naređenje mora da bude potpuno jasno i kako dinamički sledi promena pozicija ili određene radnje koje vojska čini. Isto tako, tu se vidi kako se reaguje u slučaju kad se, na primer, ustanovi da je neki vojnik izvršio krivično delo, obaveštava se, on je na granici u nekoj karauli, pronalaze ga, sprovode ga ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, sve to bi pretpostavljalo da se vojska ponaša u skladu sa tim pravilima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne pretpostavlja nego dokazuje da se vojska ponaša u skladu sa tim pravilima. Ovo je dokaz da se vojska ponaša u skladu sa tim pravilima. Dokaz kako se izdaju naredbe i kako se one izvršavaju i podnose izveštaji o izvršenim naredbama.

SUDIJA ROBINSON: Ne, po mom mišljenju to dokazuje da nešto postoji napisano u nekom konkretnom dokumentu, u kom piše da vojska treba da se ponaša na određeni način. To ne dokazuje da se nisu dešavala takva dela, da se vojska nije ponašala na taj način. Ovo je naglasak na formu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja mislim, uz svo dužno uvažavanje, da vi to niste razumeli. Ovde uopšte nije reč o propisima. Ovde je reč o konkretnim radnjama koje se saopštavaju kroz ove telegrame da su učinjene ili koje se naređuje da se učine i potvrđuje da su te radnje učinjene. Dakle ovde je reč o konkretnim materijalnim činjenicama o nome šta se događa na terenu. Ove knjige poslatih i primljenih telegrama odslikavaju događaje na terenu, a ne propise. Propisi su poznati, njih smo prošli, a ovi poslati i primljeni telegrami pokazuju šta se stvarno događa.

SUDIJA ROBINSON: U redu, gospodine Milošević, dajte da pokušamo da završimo sa glavnim ispitivanjem ovog svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dajte sada ove tabulatore 4 i 5 kao dokazne predmete, gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs da li želite nešto da kažete u vezi s tim?

TUŽILAC NAJS: Ne.

SUDIJA ROBINSON: Onda ih uvodimo u spis.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Samo još tri kratka pitanja, pukovniče. Da li su pripadnici vaše jedinice činili razne zločine i ako jesu, šta ste preduzeli?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Već sam rekao da su bila dva slučaja, opisao sam ih, o svim tim slučajevima vršen je uviđaj. Pošto je jedinica bila direktno izložena dejstvu avijacije svakodnevnom, nije izlazio vojno istražni sudija, ali su uviđaj obavile za to namenjene jedinice vojne policije i uz krivičnu prijavu je lice predato Ratnom sudu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Osim ta dva primera, da li ste još bilo kakav primer imali da je neko od pripadnika vaše jedinice počinio neki zločin?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, gospodine Miloševiću, takvih primera nije bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala lepo. Da li je u zoni vaše odbrane bilo i da li možete da kažete koliko sela koja se uopšte nisu selila i odlazila bilo u unutrašnjost Kosova i Metohije, bilo u Albaniju.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa možemo da ih prebrojimo, bilo ih je sedam ili osam i to u neposrednom borbenom rasporedu moje jedinice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači govorim o selima koja se uopšte nisu pomerala.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ne, uopšte se nisu selili, ostali su sve vreme i čak i posle našeg odlaska u svojim kućama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je bila aktivnost, šta je bila namena i aktivnost vašeg voda za zaštitu civilnog stanovništva?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Njegov osnovni zadatak je bio sledeći: obaveštavanje o vazдушnim napadima, otklanjanje posledica posle dejstava NATO avijacije po civilnim ciljevima, imali smo inače puno obaveza po pitanju ovoga zadatka, ako treba mogu detaljnije o tome i bila je zloupotreba, pardon, sprečavanje zloupotrebe i nepropisnog delovanja pripadnika vojske prema civilnom stanovništvu. I gde god je bilo primera takve vrste, ovaj vod

je intervenisao i uspevao je ili da otkrije počiniocje ili da spreči dalje takvo delovanje. Inače, komandir tog voda je bio moj oficir bezbednosti koji je, između ostalog, zadužen i za ta pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala, pukovniče, nemam više pitanja, gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću. Gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite mi u jednoj rečenici šta ste vi i vaše trupe radili u području Celine, Bele Crkve (Bellacerke), Male Kruše (Krushe e Vogel) između 25. marta i 1. aprila 1999. godine?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Od 25. marta do 28. marta nalazio sam se na ovom terenu i pričao sam dosta o tome, izvodili smo protivterorističku akciju, a od 28. marta do 1. aprila, uopšte nisam bio na tom terenu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači prva tri dana antiteroristička operacija. Kako biste to opisali u jednoj rečenici?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne razumem šta me pitate.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste ih vi napadali?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam o tome dosta govorio. Dejstava je bilo samo tamo gde su ispoljena dejstva terorista po mojoj jedinici ili drugim jedinicama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači vi, zapravo, niste preduzimali inicijativu protiv terorista, vi ste tek prolazili i čekali ste da oni pucaju na vas i onda biste uzvratili vatru. Da li je to tačno?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, vi iskrivljujete, gospodine Najs, ono šta ja pričam. Znači vojska ne prolazi, vojska u jednom ovakvom dejstvu, kao što je borba protiv terorista, a rekao sam već da je to jedna od najsloženijih borbenih radnji, posedne liniju blokade i krene u pretres terena. To nije prolazak, to je borbena radnja. Tamo gde ima dejstva terorista ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I vi ste prošli kroz Belu Crkvu zato što tamo nije bilo pripadnika OVK, zar ne?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tamo, po našim saznanjima, nije bilo pripadnika terorističke organizacije Oslobođilačka vojska Kosova, tamo nije bilo neprijateljstava prema vojsci i tamo vojska nije imala dejstava, nije imala potrebe da dejstvuje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kad je reč o drugim selima tamo se takođe radilo samo o blokadi i pretresu, zar ne?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa cilj i jeste bio da se blokra određeni prostor, da se izvrši blokada, pronalaženje, razbijanje i uništenje šiptarsko-terorističkih snaga i deblokada onih komunikacija ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se ovde. Mene veoma zanimaju reči koje vi koristite. Mi ih dobijamo, naravno, u prevodu, ali me zanima tačno šta kažete u originalu. Blokada, pretres i tamo gde se nađu, uništenje. Prema tome uopšte se tu ne radi da biste vi pokušali da uhapsite teroriste.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Gospodin Najs, to vi tako mislite, meni je iskreno žao što ne razumete ovo šta pričam, ali ne razumete iz prostog razloga, jer nemate elementarna ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Vukoviću, možete prema meni da budete uvredljivi koliko god mislite da će da bude od pomoći onome čemu vi služite, ali uštedecete na vremenu ako samo odgovarate na moja pitanja. Vratiću se sada, ponovo ću da vam postavim pitanje, a ovaj put, molim vas lepo da samo odgovorite na pitanje, a ne da započnete tiradu koja je, čini mi se, tipična za odgovore na moja pitanja. Ja sam vam postavio jednostavno pitanje. Vi ste objasnili da je zadatak bio da se oni unište. Onda sam vas pitao: "Znači nije bilo pokušaja da se teroristi uhapse", teroristi za koje vi tvrdite da su bili OVK. Jesam li upravu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Niste u pravu i uopšte me ne slušate ono šta ja pričam, a gospodine Najs, na vaša pitanja se ne mogu davati jednostavni odgovori jer su vrlo komplikovana. Dalje, ja ne znam engleski, ne mogu da pročitam pasus, ali znam šta sam rekao. Rekao sam: "Blokada, pretres, razbijanje i/ili uništenje". Znači, razbiti neprijatelja to znači na bilo koji način onemogućiti njegovo dejstvo. Da biste ovo mogli da shvatite, morate imati elementarna vojna znanja, vojnu terminologiju. Ja vam uostalom o tome mogu pričati, bio sam nastavnik taktike dug period ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Opet moram da vas prekinem. Vaši su odgovori veoma dugi. Vi svedočite ode osam sati, otprilike. Ja sam vas zamolio da nam date jednostavna objašnjenja onoga šta ste radili. Mi smo sada prošli kroz razne izraze, došli smo do "otkriti, razbiti ili uništiti", možda su to isti izrazi koji su drugačije prevedeni, prvi put je, dakle, to došlo kao "uništiti", drugi put kao "razbiti". Dakle sve su to vaše reči. A sada nam recite da li je bilo uhapšenih terorista?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: U ovoj protivterorističkoj akciji, koliko je meni poznato, nije bilo uhapšenih terorista.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Koliko je tih navodnih terorista ubijeno?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To se vidi iz analize, naše su pretpostavke negde oko 80, mada ja kažem da nigde na svom pravcu kretanja nisam nailazio na leševe. Bilo je dosta krvavih tragova ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su vaše trupe ubile neke ljude za koje kažete da su teroristi?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja samo kažem da su moje, da je moja jedinica vodila borbu protiv naoružanih terorista, ali ne mogu reći da li ih je ubila ili nije, a osnovni cilj je upravo razbijanje, ali vi taj pojam ne razumete, očigledno.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, ovo mora da mi bude jasno. Da li svedok kaže da kad koristi reč "uništiti", on to koristi u smislu "razbiti".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Odgovorite, molim vas.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno tako, gospodine Robinson. Znači, znači "neutralisati dejstvo", a ne "ubiti" fizički. Ne ubiti fizički.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pazite, ja samo čitam ono šta ste vi već rekli i zato nam pomažu kratka pitanja i kratki odgovori. Vi ste rekli, "moja jedinica se borila protiv terorista, a ne mogu da kažem da li je neke od njih ubila ili ne". To je ono šta ste vi rekli. Recite mi sada da su vaše trupe ubile neke teroriste ili da su mislile da su ubile neke teroriste, da li bi one putem komandnog lanca o tome izvestile vas?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa u svakom slučaju, da su našli tela, morali bi da me izveste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I onda bi o tome postojao jedan redovni mehanizam pisanog izveštavanja u kome neki vojnik kaže, "evo, naišli smo na toliko i toliko ljudi za koje mislimo da su bili teroristi iz sela 'X', započeli smo borbu sa njima i onda sam ih ubio sve ili dva ili tri". Da li se to onda obično dešava?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa to se ne dešava, jer vojnik ne piše pisanu izjavu, a, uostalom, ja sam govorio da je vojska retko kad bila sama, bio je starešina koji je komandovao tom jedinicom. A inače, da ste pažljivo pročitali zapovet komandanta brigade, videli biste postupak u ovome slučaju. Postupak pod tačkom "Asanacija bojišta".

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, danas moramo da završimo sa radom u 13.43.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Pomozite mi, molim vas, u vezi sa tri, četiri veoma praktične kratke stvari. Dolazni i odlazni telegrami koje smo bili gledali. Tabulatori 4 i 5. Recite mi u kakvom su obliku oni stigli, da bi onda bili napisani ovako kao što ih sada vidimo? U kakvom su obliku oni originalno primljeni?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa to je jedan mali uređaj, zove se UKP2, na njega se prikopča RU20 ili RUP2/2K, ja ne znam koliko vam je to jasno i operator koji radi stim računarom kada šalje telegram, to je, odmah moram da kažem, primitivna sprava i vrlo se sporo vrši unošenje ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, dobro, dakle vi ne dobijate to na papiru nego to neko po prijemu mora rukom da napiše na papir.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno tako. Operator koji je tada dežurni na centru veze upiše to na papir i donese mi na uvid. To je, uostalom, u većini uređaja takav ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. I mi, znači, ovde imamo kompletnu evidenciju za vašu jedinicu za relevantan period.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nema kompletna, gospodine Najs, evidencija. Ovih svesaka poslatih i primljenih telegrama je bilo mnogo, njih smo vodili u 1998. godini, ali sam ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Upravo tako. Gde je sveska koja pokriva period od 25. marta do početka aprila, jer sve ovo šta ovde imamo za dolazne telegrame je materijal koji počinje sa 26. aprilom, a za izlazne telegrame imamo samo jednu belešku za 19. februar i onda 20. april? Dakle gde su sveske koje pokrivaju period koji ovde nas naročito zanima, od 25. marta do kraja marta 1999. godine?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa da ste me pustili da završim rekao bih vam i to. Ovde i primećujete da čak u svim ovim tabulatorima da fali određen broj stranica. I već sam rekao da je moja kancelarija u kasarni direktno pogođena i da je dobar deo, ne dobar deo, nego veći deo dokumenata za 1998. godinu uništen. Komandano mesto mi je pogođeno direktno tri puta i u tome je, između ostalog u tim dejstvima, pogođeno od strane NATO avijacije, da budem precizan, u tim dejstvima je došlo do uništenja jednog većeg broja dokumenata. Iskren da budem, čudi me da je i ovo ostalo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I konačno, kad je reč o evidencijama, govorili ste ovde o tabulatoru 2, sada smo dobili kompletniju verziju tabulatora 2 i recite nam da li je ovo originalni i kompletan dokument, verzija koju smo sada dobili?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Morate mi je dati na uvid da vam kažem da li je kompletna i originalna. Ovo šta imam kod mene je originalan, jer vidim potpise, vidim datume, sećam se događaja ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ko je pravio taj dokument?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To je dnevni izveštaj, dnevni izveštaj po "Uputstvu o radu komandi i štabova", pravi zamenik komandanta bataljona, a potpisuje ga komandant bataljona. Znači radio ga je moj zamenik, potpisivao sam ga ja, ako sam ja odsutan sa komandnog mesta u vreme kada treba da se pošalje izveštaj, potpiše ga moj zamenik.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, izvinjavam se što vas prekidam, ali sada moramo da završimo, nastavljamo sa radom sutra u 9.00.